Federal Democracy Talō̆glò Ècè

I Glòdū̂

Htĭghāplō̂pû Federal Democracy Talō̆glò Ètadothîjă

(2021 dē)

Federal Democracy Charter

Part-1

Declaration of Federal Democratic Union

2021

Cè hajô tabā mē̆ hŏ htôhō̆ bă 31.3.2021 nu. Mē̆bû hŏ ma talòteplō̆ èrikū̆ taplā

bă 27.1.2021 cō̆tō̆ 29.1.2021 nu dokē̆u hŏ ma talō̆glò dō̆

htôhō̆ nō bănŭ tani nu.

Èglò ō thakajô

Tadothîjă èrī

I. Tanāthu nālai
II. Pra pû tapû dǒ tapû ha è pā ô talō̆glò kǚ toō
III. Taphitama èklèklǒ
IV. Takhè htĭghā plôpû Federal Democracy tamālò

Èdō èrikǚ tadō - Tanāthunālai htĭghā plō̆pû tamālò dǒ èbuèrĕ

Èdō (2)dō tadō - Tamadû̃hō̆ lḕhō̆ htĭghā plō̆pû Federal Democracy èklèklǒ

Èdō (3)dō tadō - Tamadû̃hō̆ lḕhō̆ Federal Democracy htĭghā nākhĭ ta arè klèklǒ èkǒhtî.

V. Talǒ̄lòălò talō̆glò

Tadothîjă èghutūlò

FEDERAL DEMOCRACY TALȭGLÒ

Federal Democracy Charter

Tadothîjǎ èrī

Dō̌ lǎkû̌nu, htǐghā phûli tamô̄ dō̌ tamô̄ mē̆ ōto āto mato tara. È nōkō̌ kôlôkalǎ lèǔipē̆i htǐghā ècǎ, èlò klǎ perûkhō̌ haō dokē̆u èlòsahtǔ krûbārû dō̌ "Akû̌ Plô̄rû Taōlū̌ōlò, Mahȭtobû Htǐghā plō̂pû Federal Democracy" èlò do rû. Lèmē̆bû bǎ hǒ nī̆bāhtō̌ taōlō̌ōlò èkhī nu, Ghòtò Cǒjā ma hȭ taǔipē̆i htǐghā tamālò bǎ 1947 taplā, 1974 taplā dō̌ 2008 taplā nu, èdǎbōhtȭthǒ htǐghā phûli nākhǐ dǎgā haō. Edû̄khlō̌ mē̆ èbāsè wa Pinlon ètalȭglò ha hǒ tathòjū ādû̌madû̌ rû wa Democracy èkrǔkû̌, talī̌taphlǒ wa htǐghā phûli tanī̂bā nakhǐ, tanī̂dû̌nī̂ghè dō̌ taprû̌deprû̌jō lāklǒ ètaǔipē̆i nu ō thedè haō ècǎ nu. Ghòtò cǒjā mē̆ āi bē̆hȭbòlò thèdè htǐghāphûli ètathòjū haō, èsû̌ haō Ghòtò klǐphû èpièkha èdû̄èprā numē̆ è athāphā trôthô taǔipē̆i htǐghā ècǎ āghoālè, ma sōrē̆bē̆thò, lòhû̄lòprô tara htǐghā phûli ô tapȭtasǎ ghāgîghāgu takhȭbā jòbā kǎ thahtǐthǎghā èkû̌ nu. Hanu, dē 70 èkû̌ htǐghāphûli khȭbā jòbā ta ōpȭōsǎ, taāghoālè kètē̆mǐ nu.

Klǐphû èpûèkha mahȭ tamālǒ 1974 mē̆ mathaka ècô āghuǒkhô̄i to thǐghā ècǎ tǒthû̄bāthò hǒ dǎrahaō dokē̆u èkhȭbā ta phlòkalāsǔ ècǎ è htameja. Mē̆bû èthòjū aathāphā môpeě taǔipē̆i ècǎ èphîthèdè htǐghāphûli èta thòjū haō dō̌ è mahȭ thȭdō̌ 2008 tamālò. Èmē̆ taāimai, tanī̂dû̌nī̂ghè ô taōlū̌olò èkû̌ pā dǎgā haō ècǎ htǐghāphûli phlòkālāsǔ trôthô thȭdō̌ ècǎ 2008 tamālò htame htaprūja thòdō̌ bǎ 1.2.2021 bǎ è athāphā taǔipē̆i taplāpe nu.

Ta sû̄mē̆ bǎ 2020 November lǎ numē̆ taāhū mē̆ ō èdo rûkhō̌ dō̌ èāthāphā taǔipē̆i htǐghā ècǎ, htǐghā thǎghāla phlÌkālāsǔ nā wa taōthuōjo, pra ma cǒjā tatoō mē̆ èlè nu CDM, toō mē̆ è aphûhȭ htǐghā Hlū̌taw èblû̄èpu (CRPH).

Polophûthā èpuèkha, dǒjā èpra èpuèkha, htǐghā mǎmu èpuèkha, htǐghāphû pra phlòkālāsǔ èpuèkha, htǐghāphû èpuèkha èmǒmô̄ salote htǔrû dō̌ phlòkā plô̄rû thǎhtǐ thǎghāla. Pra èpuèkha kû̌tamô̄ ha èpā ô tahȭdědo, phlòkālāsǔ kǎ toō nu, bā manī̂dû̌nī̂ghè wa thû̄tama thòtama nǎ mē̆ sepē̆ pepē̆ lȭtǔ ghòtò klǐphû èpu ha è

āthāphā taŭipē̄i htĭghā nu toō, ta èpuèkha thaka tě̄ mèri, ha è āthāphā taŭipē̄i nu toō mē̄ bā jī̂lòkhălò ja lô dǒ̄ mahtǖ sepe pē̄ hajô taplā. Hŏbā ma kèhō̄ htĭghāplō̄pu Federal Democracy è taŭipē̄i ècè èglô ha èi hŏ ta amǒ̄khō̄i wa Democracy nākhĭ, htĭghā sŭlě̄ tapû htǒ̄ tapû èta nī̂dǖnī̂ghè dǒ̄ nī̂bā ta ōlǖōlò nākhĭ dokē̄u ŭìpē̄i to hŏnā ô tathòlethòtē̄, tadū̂hō̄htǖhō̄, dū̂jō̄ bō̄trō̄ pa htĭghā è do thakanu.

Pra tapû dǒ̄ tapû bā lě̄khō̄ dǒ̄ ǒ̄lòălò ta lō̄glò hajô numē̄, tatō̄ htǒ̄ tatō̄ hŏbā khlŭkhlò ja pātī(party) ha èthāphā htĭghā taŭipē̄i toō ètaphîtama dǒ̄ bāma dū̂hō̄lē̄hō̄ Federal Democracy taphîtama tatō̄ htǒ̄ tatō̄. Hŏ ma thakajô mē̄ bā ma ta arè klèklǒ̄, taritakě̄ èkǒ̄htî èbāsè wa tamahō̄ htĭghā tamālò nākhĭ dǒ̄ mō̄li phĭphû èta lāklŏ kē̄i htĭghā dǒ̄ prûleprûjo(tamŏtakhǒ̄) dǒ̄ phînī̂tōnī̂ dokē̄u htôkhū̂htôă plō̄rû dǒ̄ mahō̄ Federal Democracy tamālò. Pra lě̄kō̄ dǒ̄ ǒ̄lòălò talòglò toō numē̄ ō wa thū̂tama thòtama dǒ̄ lèlě̄lě ô ètromo. Dīli pata nī̂dǖ nī̂ghè, pa takhū̂taă dǒ̄ tamai hŏ sŭlě̄ htĭghā ô tajū tanālai èkǖ wa talō̄glò htǒ̄rû ècă la ō khû ōnò pa talō̄glò wa tamacè maglo hajô nu.

I Glòdṻ

Pa Tanāthu dǒ̃ Tanālai

Ghòtòklĭ̃phû athāphā htĭ̃ghā taŭipḗi dǒ̃ ètûtanaba htĭ̃ghāphûli ètathòjū dăkî haō. È tīde phlelǚ, mathĭmamā èghogḗlè (èblṻ) ha htĭ̃ghāphûli arṻhō̃ nu. Mathaka ècôlèhō̃ talòteplō̃dṻ dǒ̃ aphṻhō̃ htĭ̃ghā ètanī̃dǚ cǒjā (NUG) nu.

Mathakanu ècă, htĭ̃phûghāphû èblṻ ha èhō̃ dědo ghòtò klĭ̃phû thāphā taŭipḗi nu toō aphṻhō̃ èpûèkha, thaka hǒ khèlò ô taritakḗ 3 dō tadōkǚ ètě nu, bāma dǚthĭ̃ghā, mamomatḗ thă htĭ̃ghā wa tadṻhō̃htǚhō̃ ô ènōkǒ̃ depe nākhĭ nahō̃plō̃rû htĭ̃ghā plō̃pû ètakḗipḗi ètamālò ècè cô htǚhō̃ nu. Mathakanu ècă thaka hǒlòdo lòsō̃ dǒ̃ lḗkhō̃ htǒ̃ taphîtama hajô ècănu, thĭ̃ghāphû sṻhō̃ èblṻ wa mḗ dǒ̃ aphṻhō̃ cǒjā thă ènākhĭ ta amǒ̃khō̃ plō̃rû ètě, bā ma gḗmakǚ rû kǚtapu hǒ tanāthu nālai ō thakanu.

Èdṻdălǒ mḗ ô htĭ̃ghāplō̃pu kǚ nu, tasetape, talòklilòsărû, taādemalǚ rû ōhō̃ wa takhṻtacă tè mḗ bā thôdō̃glò lĭ̃ thakatè nu htĭ̃ghāphûli thăhtĭ thăghāla bā dolō̃glò gḗ lôrû. Mathaka hǒ cô lûgû magû Democracy èklè èklǒ̃ nu ghûsòghûnā ghûra htĭ̃ghāphûli toō bā ō bā wa taāimai, tanī̃dǚnī̃ghè, talòǒ̃bājabā rû, taōlǚōlò, tatētamò dǒ̃ bā nī̃bā ta ha mō̃liphĭ̃phŭ èlāklǒ ma ta èrû nu toō. Hǒ makèhō̃ htǒ̃ thakanu mḗ anāi thĭ̃ghāplō̃pu Federal Democracy ètamālò dǒ̃ ōplō̃ōhtŭ tadǚhtĭ̃dǚghā, ta ōlǚōlò thòlethòtḗ dǒ̃ taāplō̃ maplō̃rû wa htĭ̃ghā tadṻhō̃lḗhō̃ nākhĭ nu. Hǒbā mahō̃ htĭ̃ghā wa htĭ̃ghāplō̃pu Federal Democracy numḗ bā lûgûmagû ta khō̃htĭ̃khō̃bǒ mḗ thakajô:

1. Klĭ̃phû ta athāphā taŭipḗi bābā, pātī(party) èkièkû thakatḗ ha èthòjū thāphā taŭipḗi nu toō bābā, bā madēdǒ̃ wa tamālò.
2. 2008 Dē htĭ̃ghā tamālò ècà mḗ bā lalòte phĭ̃plǒ̃ ja.
3. Bā phṻhō̃ mahō̃ htĭ̃ghā plō̃pu Federal Democracy ètaŭipḗi tamālò.
4. Htĭ̃ghāphûli, dǒ̃phûghāphû cǒjā nācḗnālî bā ō hō̃.

II Glòdṻ

Prapû Tapû dǒ̃ Tapû Pā ô Talō̃glòkǖ Toō (Members of the charter)

Thaka tanāthunālai htǐghā nākhǐ ô talō̃glò kǖ hajô ō nu, prapû tapû dǒ̃ tapû èkă èbā lò dō̃ sō̃gē̃ dǒ̃ îkhǖiă taphîtama èbāsè wa talō̃glò ènākhǐ mē̃ hajô toō.

1. Htǐghāplō̃pû Hlǚtaw Kòmītī dǒ̃ Hlǚtaw èblṻ toō.
2. Pātī(party) èpû ha èthòjū madṻhō̃ htǚhō̃ nācē̃ htǐghā nu toō.
3. Pra thāpû èpû thaka Mămū èpû, polophûthā èpû, dǒ̃ pra thāpû ha è htôkhṻ htôă dǒ̃ èma thòlethòtē̃ tama dēdǒ̃ Ghòtò cǒjā thāphā taŭipē̃i nu kǖ tapû.
4. Dǒ̃phûghāphû klǐphû èpû ha èhō̃dědō pra thāphā taŭipē̃i htǐghā nu toō.
5. Ghā môgô èkǖ èîkhṻîă dǒ̃ ma thǒprā thōli htǐghā dǒ̃ Federal nākhǐ ha htǐghāphûli tamō̃ dǒ̃ tamō̃ nu toō.

III Glòdū̃

Ta Aphū̃hō̃ Htĭghā Taphîtama Èklè Èklŏ̃

1. Mathaka klĭphû athāphā taŭipẽi ghutūja nu prama CDM dŏ̃ htĭphûghāphû toō bā ma thelethācŭ tahō̃dĕdō nākhĭ bā îkhū̃îă dŏ̃ magẽmakŭ̃ htŭ̃phle htŭ̃lĭ.
2. Htĭghāphû arū̃hō̃ Hlŭ̃taw èblū̃ nu toō bā aphū̃hō̃ CRPH èpû dŏ̃ magẽmakŭ̃ prahō̃dĕdō toō thaka èlôbā nu.
3. Talādolō̃glò dŏ̃ lò lō̃glònû wa takẽi htĭghā nākhĭ dŏ̃ ènōkŏ̃ tŏ apā lò taphîtama nu prapûprakha toō, thaka pātī(party) èpû, Mămū èpû, polophûthā èpû, kū̃tamō̃ lò mĩdŭ̃nĩghè magẽmakŭ̃ rû kū̃tarawā ghûdŏ̃ghûphŏ̃ bā ma lô.
4. Khèhō̃ Federal Democracy talō̃glò ècè dŏ̃ htŏlò thĭnā wa lĕ̃ma ta ō gēōglô nākhĭ.
5. Thaka talō̃glò ō ètĕnu, Ghāplā tanĩdŭ̃ cŏjā(International Unity Government) bā aphū̃hō̃ taŭipẽi cŏjā, htôhō̃ tamālò toō, èdū̃dălŏ mẽ tacirō̃ tamōtarō̃ èpûèkha nu.
6. Mathaka ta athāphā taŭipẽi htĭghā cô ghutūja dŏ̃ mahō̃ (aphū̃hō̃) Federal Democracy htĭghā nu pra èpûèpha kŭ̃ tapû bā madŭ̃ htĭdŭ̃̌ghā nu bā lòtehtŭ̃ plō̃ lôrû nu.
7. Ma lûma dŏ̃ la ghutūja ta thāphā taŭipẽi, lalòteja 2008 tamālò, dŏ̃ madū̃hō̃ lẽ̌hō̃ Federal Democracy nākhĭ arèla kleklŏ̃ kŭ̃tapû.
8. Taklẽ̌hō̃ taŭipẽi èmôgô èkhī bā mahō̃ htĭghā tamālò.
9. Takhlẽ̌hō̃ taŭipẽi èmôgô nu bā aphū̃hō̃ htĭghā cŏjā.
10. Kalè taprō̃rû htĭghā talòtehtŭ̃rû (Constitutional Assembly) dŏ̃ khẽplō̃rû htĭghāplō̃pû Federal Democracy tamālò.
11. Khẽhtŏ̃ tamālò hanu dokẽu htĭphûghāphû thapŏ̃(သဘော) ō bă ō haōnu bā dīli dahtūi phlŏhō̃ htĭghā phûli dŏ̃ sū̃ mẽ. Hŏ lẽ̌khō̃ htŏ̃ doānî bā sū̃ thō̃dŏ̃ mẽ wa htĭghāphû èblū̃ ènākhĭ.
12. Èkhŏmẽ thaka hŏ macèmaglô htŏ̃ Federal Democracy tamālò ō ètĕ nu bā aphū̃hō̃ cŏjā èpû, pra kẽi tamālò èpû, taŭipẽi èpû dŏ̃ tacirō̃ tamŏtakhŏ̃ èpû dokẽu ŭipẽi thă tamālò (constitutionalism) ō nu.

IV GLÒDŨ̄

Takhè Htĭghāplō̃pû Federal Democracy Tamālò

Thaka talō̃glò ō ètĕ nu hŏbā aphũ̄hō̃ htĭghā plō̃pû Federal Democracy ècă hŏbā khèlò tamālò èkûmû(မူကြမ်း) nākhĭ hŏbā gûlè èkō̃htîkhō̃bŏ(လမ်းညွှန်အခြေခံမူ) thakajô.

È dō:

1. Htĭghāplō̃pû tanāthunāla dō̃ takhadũ̄khajō̃.
2. Klèklō̃ è kō̃htîkhō̃bŏ mathakatè ho mahō̃ Federal Democracy nākhĭ nu.
3. Tarèla klèklō̃ èkō̃htîkhō̃bŏ.

Èrikŭ̃ (1)Dō

Htĭghā Plō̃pû Tanāthunāla dō̃ Takhadũ̄khajō̃

Htĭghāplō̃pû Ètanālai (Union Vision)

Hŏbā aphũ̄hō̃ htĭghāplō̃pû Federal Democracy wa htĭghā ōmoōtē̃ numē̃ èbā ō bē̃hō̃ wa ta amō̃khō̃i htĭghāphûli nākhĭ ta nī̃dũ̃nī̃ghè, taōlũ̃ōlò, tanī̃bā ghatarû dō̃ tadũ̃tape.

Htĭghāplō̃pû takhadũ̄khajō̃ (Union Values)

Mathaka hŏcô mahō̃ htĭghāplō̃pû ènī̃dũ̃nī̃ghè taghā numē̃ hŏbā jūbō̃lō̃thò htĭghā takhadũ̄khajō̃ hajô toō.

1. Htĭghāphûli tara dō̃ tara ètanī̃bā èkō̃htîkhō̃bŏ (Fundamental Human Rights)
2. Democracay ètanī̃bā (Democracy Rights)
3. Sŭlē̃ siphû ètanī̃bā (Minority Rights)
4. Taādũ̄madũ̃ dō̃ ŭipē̃i to hŏ dō̃phō̃htĭghā (Equality and Self-Determination)
5. Thûthō̃ihŭrû wa taāghata maghata (Collective Leadership)

6. Lò ŏ̄bājabārû lāklŏ ha ècoklôbā hŏ èkhŏra nu toō (Pluralism, Mutual Respect and Mutual Recognition)
7. Ma wa ègeèlè dŏ̌ lĕ̄khŏ̄ rû talāklŏ ha ècoklî lŏ̄sŏ̌ bā hŏ nu (Unity in Diversity)
8. Gender ètaāghata maghata (Gender Equality)
9. Bā lòthô dŏ̌ khlòpārû haō (thaka sŭlĕ̌, tajūtana, lejō, cèphlŏ̄cètî, cèbŏcèlā, lāklŏ, mămūmakhŏ, pra rèdā āthî haō dŏ̌ tathòjū eèrahaō ō nu toō, sŭlĕ̌ mē̆ri, pra tara dŏ̌ tara èkămē̆ri èlòwa hŏ haō mĕ̄ bā dŭ̄dĕ̄mĕ̄pri haō) (Non Discrimination)

(2)Dō tadō

Klèklŏ̄ Èkŏ̌htîkhŏ̄bŏ Tamahŏ̄ Federal Democracy Htĭghā Nākhĭ

1. Ô htĭghāplŏ̄pû èkŭ̌, htĭghāmŏ̄dŭ̄ dŏ̌ htĭghā mŏ̄dŭ̄phûli nu, ènārûkhŏ̌ mĕ̄ htĭghāmŏ̄dŭ̄ èbīcā ha è ŭipē̆i bā to èhtĭ̄èghā nu.
2. È pāgû htĭghāplŏ̄pû, mèbû è phlŭlè thēre bĕ̄hŏ̄ wa bā ŭipē̆i to hŏ ghā nu. Ô htĭghāplŏ̄pû èkŭ̌ nu htĭghāmŏ̄dŭ̄ ō betĕ̌ bābā, ta rară èbā ōlŭ̌ōlò wa taŭipē̆i dŏ̌ ètaŭipē̆i èphlŭèthere mĕ̄ tagā nă.
3. Htĭghāmŏ̄dŭ̄ toō mĕ̄ èbā ōlŭ̌ōlò dŏ̌ èmabò to ètaŭipē̆i ètamālò mĕ̄ tadē dŏ̌ bā ō dăgā haō.
4. Ta apārû taŭipē̆i (Division of Power), taāpā dŏ̌mŏ̄dŏ̌kŏ̌(Revenue Sharing), Federal èta anāi rŭ̌htă(Fiscal Federalism) numĕ̄ èbāma lĭ̌hŏ̄ phlŏhŏ̄ kèhŏ̄ tŏ̄htŭ̌ èmakèhŏ̄ nu. Hajô mĕ̄ èbā ma wa ŏ̌ èlŏ̄la (Subsidiarity Principle) nu.
5. Tarŏ̄hŏ̌dŏ̌i htĭghāplŏ̄pû mèri, htĭghāmŏ̄dŭ̄ kŭ̄tarawā mèri, klĭ̌phûjèphû kŭ̄takimĕ̄ ō ô htĭghā cŏjā ha hŏ sŭ̄ wa mĕ̌ dŏ̌ hŏ aphŭ̄hŏ̄ nu toō èlŏ̄la. Tarŏ̄hŏ̌dŏ̌i htĭghā numĕ̄ èdŭ̄dălŏ èbā ma tara wa htĭghā phûli kŭ̄tara ta ō lŭōlò ènāthĭ nu.

(3)Dō tadō

Ta madū̃hō̃ Federal Democracy Htĭghā Nākhĭ Taārè Klèklǒ̃ Èkǒ̃htî

Htĭghāplō̃pû Èghuèha

1. Bā mahtǔ̃hō̃ htĭghāplō̃pû wa èbě̃hō̃bòlò wa Democracy ètabānĩ̄, ta āghata maghata dǒ̃ taǔipē̃i to hǒ ghā, èbā julòthē̃lò thèdè wa Federal Democracy ètalō̃glò haō.
2. Hǒbā aphū̃hō̃ ghāmō̃dū̃ Federal Democracy htĭghā wa èōbě̃hō̃ wa Democracy tabānĩ̄, ta āghata maghata dǒ̃ bā ǔipē̃i to hǒ htĭghā ô htĭghāplō̃pû èkǔ̃.
3. Ô htĭghāplō̃pû èkǔ̃, htĭghāmō̃dū̃ toō mē̃ èbā nĩ̄bā bě̃hō̃bòlò to wa taphlǔ tathere wa taǔipē̃i, tacîrō̃ tamǒ̃takhǒ̃.

Htĭghāplō̃pû ètaphlǔ tathere

4. Ghāmō̃dū̃ dǒ̃ htĭghāphûli ô ghāmō̃dū̃kǔ̃ toō mē̃ èphlǔèthere ō wa taǔipē̃i htĭhgā èbicā nācē̃.
5. Htĭghāplō̃pû Federal Democracy ètaǔipē̃i èmôglō̃ ō (3)mō̃, mē̃ tamahō̃ htĭghā tamālò, taǔipē̃i htĭghā dǒ̃ tacîrō̃ tamǒ̃takhǒ̃. Hajô thǔmō̃ mep hǒbā ma ô taōlǔ̃ōlò èkǔ̃. Tamadēdǒ̃ bā ō thèdè haō dǒ̃ èbā lò rō̃hǒ̃dǒ̃i to rû.
6. Htĭghāplō̃pû cǒjā ètaphlǔ tathere èrièkě̃
   Htĭghāplō̃pû dǒ̃ ghāmō̃dū̃ toō numē̃ èbā apālòrû taǔipē̃i ètaphlǔ tathere. Mathakanu ècǎ hǒbā lalò taphlǔtathere wa thǔmō̃. Htĭghāplō̃pû ètaǔipē̃i taphlǔtathere, ghāmō̃dū̃ ètaǔipē̃i taphlǔtathere dǒ̃ lôghikhǒghā ètaǔipē̃i taphlǔtathere, hǒ bā apālò thakanu. Taphîtama èbāsè wa htĭghāla mē̃ hǒbā lalò ô htĭghāplō̃pû cǒja ètaǔipē̃i èkǔ̃. Taphîtama ha hǒ lalògō̃ dǎglò haō numē̃ hǒbā lalò ô htĭghāplō̃pû ètaǔipē̃i èkǔ̃ kǔ̃.

Tamahō̃ htĭghāplō̃pû tamālò nakhĭ

7. Htĭghā ètaǔipē̃i ètaphlǔtathere mē̃ hǒ lalò ô Federal Hlǔ̃taw htō̃lǒ̃ dǒ̃ Federal Hlǔ̃taw lòprô ècuděkǔ̃ ha ètaǔipē̃i taphlǔtathere ghata rû nu. Hlǔ̃taw htō̃lǒ̃ mē̃ hǒ aphū̃hō̃ wa ghāmō̃dū̃ kǔ̃taghā èblū̃ ha hǒ sū̃ mē̃ dǒ̃ èhō̃nu toō. Taghā dǒ̃ taghā

èpra mē̃ èlā ō ghatarû. Hlū̆taw lòprô mē̃ hŏ aphū̃hō̃ wa htĭghāphû sū̃ mē̃ dŏ̃ è arū̃hō̃ nu toō, ètŏ bera numē̃ èbāsèwa wemō̃dū̃ ō betè dŏ̃ htĭghāphûli ō thitè nu. Dokē̃u Hlū̆taw hanu ghigā mē̃ èbā mahō̃ plō̃rû wa htĭhgā tamālò dū̃ nu.

Htĭghāplō̃pû taŭipē̃i

8. Htĭghāplō̃pû Federal ètaŭipē̃i èdū̃ghutŭ mē̃ cŏjā èpû èkhū̃dū̃ (ဝန်ကြီးချုပ်) dŏ̃ èkē̃i htĭghā wa parliment èklèklŏ̃(parlianmentary system). Cŏjā khū̃dū̃ kē̃i htĭghā numē̃ èbē̃ èpra jûnī̃ klèklŏ̃ wa htĭghākhū̃dū̃ (သမတ) dŏ̃ è ŭipē̃i htĭghā thakanu.

Htĭghāplō̃pû ètacirō̃ tamŏ̃takhŏ̃ dŏ̃ jŭ̃ èbāsewa taŭipē̃i htĭghā tamālò

9. Mathaka hŏ cô cirō̃ tamŏ̃takhŏ̃ naākhĭ nu, bā aphū̃hō̃ htĭghāplō̃pû tacirō̃ tamŏ̃ èjûmō̃dū̃ dŏ̃ Federal tacirō̃ tamŏ̃ jû tatō̃ dŏ̃ htŏ̃htō̃. Federal htĭghāplō̃pû è htĭghākhū̃dū̃ arū̃hō̃ tacirō̃ tamō̃ èkhū̃dū̃ doani Federal Hlū̆taw èpû bā rèhō̃rèlò tētē dŏ̃ èbā macēmadô nī̃rû.
10. Federal htĭghāplō̃pû dŏ̃ ghāmō̃dū̃ èmôgô mē̃ri, ghāmō̃dū̃ taghā dŏ̃ taghā èmôgô mē̃ri, èbā lòtelònă lòdodòsō̃ rû ô tagāgā ha èbāsèwa Hlū̆taw tamālò nu doāni mathaka ècô dolō̃glòdā rûnu bā aphū̃hō̃ taŭipē̃i htĭghā tamālò taprū̃jō èjû dŏ̃ lòdolòsō̃ lō̃glòrû wanu.
11. Federal Democracy htĭghāplō̃pû taŭipē̃i htĭghā tamālò mē̃ htĭghāplō̃pû nākhĭ tamālò èhtō̃lŏ̃ ghutū nu.

Ta aphū̃hō̃ ghāmō̃dū̃ ètamālò

12. Ghāmō̃dū̃ ha èpāgu htĭghāplō̃pû èkŭ̃ nu toō mē̃ èbā aphū̃hō̃ thō̃dŏ̃ to ghāmō̃dū̃ èta ŭipē̃i htĭghā tamālò.
13. Ô ghāmō̃dū̃ èkŭ̃, hŏ tŏ kē̃i htĭghā wa èrûkhlŏ̃ thakatè numē̃ khlèlò lĭ̃hō̃ phlŏhō̃ ô tamālò èkŭ̃. Èdū̃dălŏmē̃ èbasèwa ta akŭ̃ dŏ̃mō̃dō̃kò nu lĭ̃hō̃phlŏ̃hō̃ wanu.
14. Ô ghāmō̃dū̃ èkŭ̃ èbāsèwa htĭghâ gûlē̃phûli è htŏ̃cālāklŏ, taŭipē̃i, taâ tama, takē̃la ōcădăbē̃, ta htĕsumasī, ta apō̃agha dŏ̃ ta prū̃leprûjo nu, ètabānī̃ dŏ̃ mō̃liphĭphŭ ècudĕ kŭ̃nu bā rō̃hŏ̃dŏ̃jai wa tamālò hajô.

15. Ghāmōdū̃ nākhǐ èthòjū anāi jûkhū̃ takhū̃ ècèbǒ cèlā wa tajōtè ho domẽ̄ èbā arū̃ to ô ta ōlǚōlò èkǚ.

Commission ha èōlǚōlò nu toō

16. Federal htǐghāplō̃pû cǒjā nu èbā aphū̃hō̃ commission ha èōlǚōlò nu toō thakajô;

(a) Tamakẽ̌matū pra atūǒkhō̃ htǐghā commission (Anti-Corruption Commission)

(b) Ta arū̃hō̃ tasū̃mẽ̌ commission Ta dū̃dẽ̌mẽ̌prî rû dǒ̃ tabānī̃bā commission (Election Commission)

(c) Ta dū̃dẽ̌mẽ̌prîrû dǒ̃ tabānī̃bā commission (Anti-Discrimination and Human Rights Commission)

(d) Ta bāthîǰăi lejōmôla èrièkẽ̌ commission (Right to information Commission)

(e) Ta mademalǚ èbāsèwa Gender dǒ̃ ta mademalǚ ô sīkǚ nākhǐ commission (Commission on Gender-based Violence and Domestic Violence)

(f) Ta alẽ̄ htǐghā môgô èkhī tatētamò, tama tǒthūbāthò dǒ̃ ta ādǚ madǚthărû commission (Transitional Justice, Truth and Reconciliation Commission)

(g) Ta rō̃hǒ̃dǒ̃i sǔlẽ̌ ha èōsi nutoō nākhǐ commission (Minority Rights Commission)

(h) Ta laphō̃htǔthă pra saprī̃sī̃prǒjo toō èdǒ̃phǒ̃ commission (Commission for the Resettlement of the Displaced People)

(i) Mămū nākhǐ tabānī̃bā commission (Women Rights Commission)

(j) Pidôpigā ètanī̃bā commission (Child Rights Commission)

(k) Pra ma tama dǒ̃ supralẽ̄na ètanī̃bā mmission (Labor and Farmer Rights Commission)

(l) Pra ma sulẽ̄na nākhǐ tabānī̃bā dō̃kă hākhū̃ commission (Farmer and Land Rights Commission)

(m) Pra ma taèkhǒra toō nākhǐ tabānī̃bā commission (Rights of the Differently Abled Commission)

(n) Polophûthā taphîtama commission (Youth Affairs Commission)

(o) Gender tadǚtaghata commission (Gender Equality Commission)

Ta ŭipē̆i htĭghā dŏ̆ tajūtana

17. Ô Federal htĭghāplō̆pû èkŭ̆ takē̆i htĭghā nu taŭipē̆i dŏ̆ tajūtana mē̆ èbā còbò rû haō. Èbā lèto èkrŏ rûkhŏ̆.

Federal Htĭghā Èta pōirŭ̆htă (Fiscal Federalism)

18. Htĭghāplō̆pû cŏjā dŏ̆ ghāmō̆dū̆ cŏjā èmôgô mē̆ hŏbā ma lĭ̆hŏ̆phlŏhŏ̆ ta akŭ dŏ̆mō̆dŏ̆kŏ̆. Rŭ̆htă tamālò nu, bā mapā to rû, bā còbòrû haō.
19. Htĭghāplō̆pû cŏjā dŏ̆ ghāmō̆dū̆ cŏjā èplā numē̆ èbāsèwa rŭ̆htă lènu dŏ̆ sahŏ̆. Hŏbā mahŏ̆ to hŏ tamālò. Htĭphûghāphû ètadū̆hŏ̆lē̆hŏ̆ nākhĭ bāma taŭipē̆i wa ta nī̆dŭ̆nī̆ghè dŏ̆ ta āghata maghata rû èkŭ̆ nu. Hŏ khè tamālò hajômē̆ hŏ dowa "Fiscal Management and Sharing".

Dō̆kăhākhū̆ dŏ̆ môkhū̆hākhū̆ taōcădăbē̆

20. Ta ŭipē̆i dō̆kăhākhū̆ dŏ̆ môkhū̆hākhū̆ taōcădăbē̆ numē̆ ghāmō̆dū̆ cŏjā bā mahŏ̆ to tamālò.
21. Dō̆kăhākhū̆ dŏ̆ môkhū̆hāla taōcădăbē̆ èbicā èkŏ̆htî nācē̆ mē̆ htĭphûghāphû ha èō ô ghāō̆dū̆ kŭ̆nu toō. Ta akhīaphlò, ta āgū̆asă, tarō̆hŏ̆dŏ̆i dŏ̆ ta ādŏ̆anāi ta hajô toō ènākhĭ, ghāmō̆dū̆ cŏjā bā ma to tara. Hŏbā madēdŏ̆ dăhtĭdăghā haō.
22. Federal htĭghāplō̆pû kŭ̆nu, ghāmō̆dū̆ cŏjā phînī̆ taōcădăbē̆ hanu toō dŏ̆ è asă apri wa tamadū̆hŏ̆ htĭghā nākhĭ numē̆ ètabānī̆bā dŏ̆ èbāmabā htĭghā nākhĭ.
23. Ghāmō̆dū̆ cŏjā bā thòjū ma taphîtama èbasèwa dŏ̆kŭ̆ môkhū̆hāla taōcădăbē̆ numē̆ èbā akŭ dŏ̆phûghāphû èta thō̆pŏ̆ (èklă bă klă haō nu). Hŏ ma thakanu dokē̆u èbā htame dŏ̆khū̆dō̆kă, lògū̆ khŏmūkhōlŏ dŏ̆ kē̆htĭkē̆ghā tagāgā doānî bā akŭ̆plō̆ ū̆nā rŭ̆mō̆plō̆ (ရှန်ပွဲငွေ၊ ငွေရှင်း) wa tarō̆gemathă nākhĭ nu.

Ta bā nī̆bā èkŏ̆htîkhō̆bŏ toō

24. Hŏ ō ô htĭghāplō̆pû kŭ̆ tholèlē̆ mē̆ èbānī̆bā bē̆hō̆bòlò tabānī̆bā èkŏ̆htîkhō̆bŏ kŭ̆tagā.
25. Hŏ ōlò ô htĭghākŭ̆ tholèlē̆ mē̆ èbānī̆bā tabānī̆bā ha tarană nākhĭ mèri, kŭ̆tara nākhĭ mèri, pra èpûèpha nākhĭ mèri ètanī̆bā bā ō lô.

26. Htĭghā khŏra ha èkhō̆ ènā wa htĭghāphûli èta bānī̄bā (citizen rights), tara dō̆ tara ètanī̄bā(individual rights), dō̆ htō̆cālāklŏ ètanī̄bā(cultural rights) kū̆tagā.
27. Htĭphûghāphû kū̆tara mē̆ ènī̄bā lô tabānī̄bā èkō̆htîkhō̆bŏ kū̆tara. Hŏ bākē̆ thèdè wa sūlē̆, tajūtana, mămūmăkhŏ, tarèdā āthî haō dō̆ ètathòjū ètetō̆ nu toō ècă haō.

Ta āpôāgha, takē̆imai htĭghāphûli dō̆ htŏcālāklŏ è tabānī̄bā toō

28. Htĭghāphûli ô federal htĭghāplō̆pûkū̆ kū̆tara mē̆, ète èta ha èphînī̄ānī̄ ô tatētamò èkū̆ toō nu èōi, agū̄asăā, èiwa phûli ècădăbē̆, alē̆hō̆lē̆lò, thakatètē̆ ènī̄ kū̆tagā.
29. Htĭghāplō̆pû phûli toō ète èta mē̆ alôbāwa htĭghāphûli ètadū̄hō̆lē̆hō̆ nākhĭ doānî, thaka tamālò ō ètē hŏ phîbāgō̆ nā. Hŏ kē̆ ô teta bicā dō̆ htĭghā nākhĭ èmôgô dokē̆u hŏ îpāthă èbicā taletabri takûtakhŏ mē̆ è dādā.
30. Federal htĭghāplō̆pû phûli kū̆tara mē̆, èdī̆lādī̆mŏ, ètajūtana, ètadū̄jō̆ dō̆ sōrē̆, mămūmăkhŏ, ètathòjū tetō̆ tarèdā āthî, èphe èjā, èsūlē̆, èdē èlă coklîrû htĭtē̆ bābā, èōlū̆ōlò wa ta ārū̄ taphîtama dō̆ èthòjû ma tama ètē èmabā.
31. Federal htĭghāplō̆pû phûli kū̆tara mē̆, èkē̆ladā taphîtama, èbō̆hō̆dā taphîtama èdū̄ègri ô ta ōlū̆ōlò èkū̆.
32. Èbāsèwa cèèdō(31)numē̆ hŏma taphîtama èdū̄ègri nākhĭ, èbā mabī klèbīklō̆. Htĭghāplō̆pû cŏjā taphîtama, thaka tadū̄hō̆lē̆hō̆ tama, taādōāghē̆nè tama, htĭghā ètamadēdō̆ dō̆ rō̆hō̆jai, htĭghāphûli ètaātama dăgā haō.
33. Federal htĭghāplō̆pû phûli kū̆taramē̆ èmahō̆dā taghûtagē̆ dō̆ teta ô èta lelŏphlŏme èdū̆ ô taōlū̆ōlò èkū̆.
34. Mō̆liphŭphŭ ètaōcădăbē̆ ha èōghālī nu toō, taōcădăbē̆ èbāsèwa lāklŏnu toō dō̆ thaka taphîtama ha phĭphŭ to dō̆ lalòtowa phûli nākhĭ èdā. Hŏ pēito wa lāklŏ ōcă mē̆ èdādā.
35. Federal htĭghāphō̆pû phûli toō, thòjū lè htō̆lō dō̆ ghāmō̆dū̄ èkhŏra numē̆ èbā lûgûmagû kèhō̆bā htĭghā ha èlòō nu ètamālò kū̆tamō̆.
36. Taphîtama ha hŏ maplō̆ wa ghākhlō̆ khŏra numē̆, htĭghāplō̆pû ètama, ghāmō̆dū̄ ètama dō̆ lôghikhŏghā malati tama nākhĭ bā apālò lòtīlòse kū̆tagā nākhĭ.

Takē̄imai htĭghāphûli ètabānī̄bāā

37. Federal htĭghāplō̃pû phûli kǚtara mē̄ èbānī̄bā taōlǚōlò wa
    (a) Takē̄la malŏ tathîghûthîjă
    (b) Tamālŏ tathîjă ha hŏthòpā nu toō, tagòtablò dǒ̌ lāālāŏ nākhĭ tathîjă dǒ̌ tathîjă èhtō̃lǒ̌ nu toō.
    (c) Hŏbā malŏ dā tathîjă kǚtara, èdū̃khlǒ̌ mē̄ tathîjă èkǒ̌htîkhō̃bŏ toō.
38. Htĭghā sǔlē̆ phûli ètarobā tōto mē̄ thaka ghāmō̃dū̃ ètathîghuthîjă tamālò ō ètĕnu hŏbā malŏdā lô. Thaka Federal Democracy ètathū̃tathǒ̌ ō nu bā malŏbā kǚtrawā.
39. Hŏbā bǒ̌hō̃bā tathîghûthîjă ètǒ̌ htō̃lǒ̌ èkhŏmē̄ thaka university, college èbāsèwa taātama nākhĭ kjǒ̌n toō, cŏjā kjǒ̌ dǒ̌ private kjǒ̌n thīti ô taōlǚōlò èkǚ.
40. Federal htĭghāplō̃pû èkǚ hŏskǚtara ètabānī̄bā bāghatarû ta akhē̄āmo kŏkŏ, dǒ̌ tamadēdǒ̌ kŏkŏ tasutasă thăhtĭthăghāla.
41. Htĭghāplō̃pû phûli kǚtara mē̄ ètabānī̄bā ghatarû wa htĭghāphûli èta magē̄makǚ kǚtagā.

Lelō môla ètabānī̄bā

42. Pra ma lejō môla taritakē̆ doō nākhĭ numē̄ tamadēdǒ̌ bā ō thèdè ô ètaphîtama kă ha hŏārèla dǒ̌ kèlò ājū̃āpā tarîtakē̆ èlākhū̃ haō.

Htŏcālāklŏ ètabānī̄bā toō

43. Htĭghāphûli ètabānī̄bā ha teta èbāsèwa sǔlē̆ thāpû thaka hŏlehŏjō, htĭghālokhŏ ōcădăbē̄, lāklŏ ètaphîtama toō, ta arō̃hǒ̌i tamathînāi èaolā toō numē̄ bā akhē̄imai ô toōlǚōlò èkǚ. Èlôbā tamadēdǒ̌ dăgā haō.
44. Sǔlē̆phûli ha èō ô Federal htĭghāplō̃pû èkǚ kǚtamō̃ mē̄ èbā ma dū̃hō̃lē̆hō̃ to sǔlē̆ nākhĭ, lejō, cèphlō̃cètî, tamālŏ, tathē̄lŏ ô taōlǚōlò èkǚ.

Tanī̃bā ha èdū̃dălǒ nu toō

45. Htĭghāsŭlẽ̌ toō ètabānī̃bā ǒ̃ htǒ̃cālāklǒ mèri, sŭlẽ̌lejō mèri èbaghata bā htĭghā èkhlǒ̃ toō ètanī̃bā. Tabānī̃bā thaka èghuèha dǒ̃ èōlò èkhīnu, èōi sŭlẽ̌ èghuèha, dǒ̃ lāklǒ ètaphîtama toō mẽ̄ èbākhǒ̃bā thèdè tamadēdǒ̃, tamakẽ̌malûma haō.

46. Htĭghā sŭlẽ̌ phûli kŭ̃ tamǒ̃ mẽ̄ taapôagha mèri, lāklǒ ètamakŭ̃ mèri, ètanī̃ba bā ghatarû. Tamadū̃hǒ̃lẽ̄hǒ̃ tahanu toō nākhĭ thaka(Progressive actions, Affirmative Actions) nu toō mẽ̄ èbānī̃bālô taōlū̃ōlò.

47. Sŭlẽ̌, tajûtana, mămūmăkhǒ, ta rèdāāthî haō (ō nādū̃lo mèri, ô thū̃thòkŭ̃ mèri), tathòjū ètetǒ̃ toō, èjāèphǒ kŭ̃tagā èkă ècoklîrû betẽ̌ bābā, bā htûrprî îlò dū̃dẽ̌mẽ̄gā thèdèrû haō. Mathakanu toō mẽ̄ bāma dẽ̄dǒ̃ wa tamālò. Hǒbā îkhū̃îă pǒ̃dă tamadū̃hǒ̃lẽ̄hǒ̃, bā rǒ̃hǒ̃dǒ̃jai dǒ̃ bā ôbājabā rû ta.

48. Mathaka hǒ cômahǒ̃ rûrŭ̃lẽ̌ tanī̃dū̃nī̃ghè, tanī̃bā ètaghata rû ô Federal Democracy htĭghā kŭ̃nu hǒmahǒ̃ tamālò taglò htĭ̃ taglò nākhĭ Mămū èpû bā pā gûhǒ èsighūtŭ pra 100 mẽ̄ bă 30 nu.

49. Pidôpigā ètabānī̃bā

    (a) Pidôpigā kŭ̃tara mẽ̄ èdēbòhǒ haō ècă èbānī̃bā taakhẽ̄amo dǒ̃ ta rǒ̃hǒ̃dǒ̃i. Ô htĭghā thăghāla èkŭ̃, bā magẽ̄makŭ̃ pidôpigā kŭ̃tara.

    (b) Mǒ̃phă dǒ̃ pra akhẽ̄i pigā etathǒ̃pǒ̃ ō haōmẽ̄ bā phîsa kasa thèdè pigā haō. Taākhẽ̄ dǒ̃ tathû̃tathǒ̃ pigā èkǒ̃htîkhǒ̃bǒ mẽ̄ ta ra mǒ̃phă dǒ̃ pra akhẽ̄i pigā nu toō. Htĭghā Hlū̃taw mẽ̄ èbā mahǒ̃ pidôpigā nākhĭ tamālònu èbā kẽ̄ghata wa United State ètamālò èbāsèwa pidôpigā nu dǒ̃ bā lûgûmagû bā thakanu. Mǒ̃phă bā akhẽ̄ kèhǒ̃ phûli haō dǒ̃ pigā bā ōsè lihtĭlòtǒ̃ja numẽ̄ bā kẽ̄nī̃ èghopugholā thaka tamālò ō ètě nu.

    (c) Bā rǒ̃hǒ̃dǒ̃i pidôpigā ô taanādenālŭ, ta ātûǒkhū̃ èkŭ̃. Edū̃dălǒ mẽ̄ bā anā thèdè pidôpigā ô ta ha èmakẽ̌ mahtame pigā èthū̃èthò, ètaōbaōgrò, tathū̃ htŭkāmā, tadū̃hǒ̃lẽ̄hǒ̃ dǒ̃ takẽ̄la tathîghuthîja nu haō. Cǒjā bā kẽ̄ikhẽ̄i glô nārûkhǒ̃ wa tamālò.

    (d) Federal htĭghāplǒ̃pû Hlū̃taw bā mahǒ̃ tamālò èbāsèwa tarǒ̃hǒ̃dǒ̃i pidôpigā ètabānī̃bā nākhĭ nu.

50. Pramata ètabānībā

Pramata ètabānībā ètamālò èkǚ hŏbā bēnu bĕhō̌ gûwa htĭghākhlō̌ ètamālò ètŏbā wa pa htĭghā nākhĭ toō ō. Tamālò mē̌ Ghāmō̃dū̃ mèri, htĭghāplō̃pû mèri, èbā mahō̌ tamālò ô ghāmō̃dū̃ Hlǚtaw dō̌ htĭghā plō̃pû Hlǚtaw thakajô.

(a) Prama tama kǚtara mē̌ èbuèrĕ dō̌ ètaōhtū̃pra nākhĭ èbā taōlō̌ōlò thakajô;

(1) Taphîtama gholā bā tŏthū̃bāthò kē̌sô.

(2) Èbānībā tamagē̌makǚ dō̌ tarō̃hō̌dō̌i ètanība.

(3) Taphîtama èkhīèglò bā tŏthū̃bathò dō̌ bā anā tûlûrû haō.

(4) Èbānība bē̌hō̃bòlò taōpûōdă dō̌ tapō̃tasă ètaōdă kǚtara.

(5) Èbā aphū̃hō̌ pramata èpûèkha(ာဗဂ) ô taōlǚōlò èkhǚ(ILO Convention 87) dō̌ èlôbā èkhī bā ākǚplō̃rû tabānībā(ILO Convention 98) bā ōbā.

(b) Prasahō̌ matama ô ghākhlō̌ dō̌ ghākhlō̌lènu matama ô htĭghā kǚ nākhĭ bā mahō̌ thă to tamālò èkhŏra toō.

51.Prama sulē̌ nākhĭ tabānībā

(a) Pra masumalē̌ kǚtara ètabānībā mē̌ thakajô;

(1) Sulē̌ èthāèphŏ hō̃nu, bā aleapri, săhō̃sălò numē̌ tamadēdō̌ bā ō haō. Bā ōlǚōlò lô.

(2) Ta ākǚākò tètē̌mē̌ bāîlò tarawa rǚhtă.

(3) Tamadēdō̌ bāō ô ta āphū̃hō̌ pramasu malē̌ èpûèkha haō. Bā ōlǚōlò lô.

(b) Federal htĭghāplō̃pû Hlǚtaw dō̌ Ghāmō̃dū̃ Hlǚtaw mē̌ èba mahō̌ dō̌ htôhō̃nī prama sulē̌ ètamālò.

Tamahō̌ tadǚtaghata ètabānībā

52. Htĭghā mē̌ ètadū̃hō̃lē̌hō̃ lape htĭghā rahaō. Htĭhāphûli sǚlē̌ toō mē̌ èkhō̃bā jòbā ōjî htō̌ ô tamademalǚ èçă, tadū̃hō̃lē̌hō̃ mē̌ èjulòkō̌htā jalô. Mathakanu èçă htĭghāphûli èpûèkha toō mèri, Federal htĭghāplō̃pû mèri, èbā mahō̌ tamālò wa ècèèpô nācē̌ dō̌ èbā ŭipē̌i, rō̃hō̌ij htĭghāphû wa taādǚmadǚ ô tadǚ taghata ètamālò èkǚ nu.

53. Sǚlē̌siphû(Minority within Minority) ô ghāmō̃dū̃ kū̃nu toō nākhĭ, mathaka ècô āgûmagû hŏ wa taŭipē̌i htĭghā nu bā bō̃hō̃nī èklè èklō̌ tatō̃ dō̌htō̌ tatō̃.

Taphîtama èdũ̄dălŏ(Affirmative Action) toō èkă nu, bā lalònī̃ ènākhĭ ghopugholā rûkhŏ̌khŏ̌.

54. Htĭghā èta ōghāli nākhĭ tabānī̃bā

(a) Federal htĭghāplō̃pû phûli nākhĭ htĭghā taōghāli htame htaprũ̄ ècă èkhō̃bā gō̃ tapō̃tasă kètē̆mĭ. Mathakanu ècă, hŏcô takānī̃ tapō̃tasă haō nu, htĭghā taōghāli dŏ̌ dŏ̃phŏ̌ phûli ètaōbaōgrò nākhĭ hŏbā ma thakatē̆ mē̃ tamadēdŏ̌ bāō thèdè haō.

(b) Ta ākhē̃āmo htĭghā taōghāli ô sŭlē̆ siphû èdŏ̌èphŏ̌ bā ō bā. Èhŏmē̃ thaka ākhīāphlò dŏ̌khũ̄dō̃kă, ghûthō̃ghûhũ̄ tagha nu makē̆ ma htame dā htĭghā taōghāli ècă, Federal htĭghāplō̃pû mèri, ghāmō̃dũ̄ cŏjā meȉ bā ma tara taphîtama htĭ èbā sŭlē̆ phûli èt hònu.

Tarō̃hŏ̌dŏ̌i Federal htĭghā nākhĭ tamālò èkŏ̌htîkhō̃bŏ

55. Tarō̃hŏ̌dŏ̌i Federal htĭghā nākhĭ numē̃, èlôbā thakatè? Hŏbā arè èkŏ̌htîkhō̃bŏ ô htĭghāphûli èkrŏkũ̆. Tarō̃hŏ̌dŏ̌i htĭghā klĭphûjèphû kũ̆tapû mē̃ èbā ō lô ô cŏjā ha htĭghāphûli arũ̄hō̃ dŏ̌ aphũ̄hō̃ nu èta ŭipē̃i èlō̃la.

56. Federal Hlũ̆taw numē̃ èba mahō̃nī̃ htĭghāplō̃pû ètamālò èbāsèwa tarō̃hŏ̌dŏ̌i htĭghā nu. Federal htĭghāplō̃pû cŏjā mē̃ èbā apā lò taŭipē̃i èrũ̆mō̃plō̃ ô tarō̃hŏ̌dŏ̌i htĭghā klĭjè toō nākhĭ.

57. Bā aphũ̄hō̃ to htĭghā èpele dokē̃u èpû dŏ̌ ghāmō̃dũ̄ pele èpû dokē̃u tapû dŏ̌ tapû bā acòbò rû haō. Ghāmō̃dũ̄ klĭphûjèphû dŏ̌ pele èpû nākhĭ, rũ̆mō̃plō̃ mē̃ ghāmō̃dũ̄ cŏjā bā apālònī̃ to nā.

58. Taritakē̆ èdũ̄dălŏ èkhī mèri, htĭghā èta lāōtò htame htaprû èkhī mèri, èbāsè wa tamagē̃ makũ̆ nu, èlôbā anāi klĭphûjèphû namē̃ htĭghāplō̃pû cŏjā dŏ̌ ghāmō̃dũ̄ cŏjā bālòdolòsō̃ lòglòrû wa taphîtama dŏ̌ bā ma nō.

59. Federal htĭghāplō̃pû cŏjā mē̃ èbā aphũ̄hō̃ htĭghā nākhĭ tarō̃hŏ̌dŏ̌i èpû wa Council èpû. Dokē̃u council èpû hanu èsighutŭ aphũ̄hō̃ pāgûwa htĭghāplō̃pû èklĭphû èdũ̄èpra tara dŏ̌ ghāmō̃dũ̄ eklĭphû èdũ̄èpra tara, mē̃bû coumcil èkă pra 100 èkũ̆ èdũ̄ghutŭ bā pā pra (30) nă.

Federal htĭghāplȭpû ètarȭhŏ̃dŏ̃i èklèèklŏ̃

60. Htĭghāplȭpû dŏ̌ ghāmȭdū̃ èmôgô nu taŭipē̃i htĭghā nākhĭ hŏbā apālò takē̃i thakatè nu bā ma bĕ̃hȭbòlò ô tanī̃dŭ̃ èkŭ̃. Tapû dŏ̌ tapû nākhĭ mèri, tara dŏ̌ tar nākhĭ mèri, bā ōimai taphlŭtathere thakatè numē̃ bā ma lȭglò thŏputhŏprā taplākhănă. Talȭglò hanu mē̃ èdăbō htȭthŏ thakatè èlôbā htĭghā phûli nākhĭ mē̃ tatè? Bā akhē̃imai dŏ̌ rȭhŏ̃dŏ̃i htĭghāphûli dŏ̌ taōcădăbē̃ thakatè? Bā arèla dŏ̌ dŏ̌ aphū̃hȭ èpûèkha wa sŭlē̃ kŭ̃tamȭ, progȭprablò kŭ̃tagā, htĭghā taōlū̃ōlò dŏ̌ tamotatē̃ nākhĭ nu. Hajô mē̃ èbāsè wa Federal htĭghāplȭpû ètabītagla wa dĕdōrōkha ècă bā maplȭ āplȭ lôrû.

Taŭipē̃i htĭghā dŏ̌ pramahtĭghā tama toō (Administration and Public Services)

61. Hŏbā mahȭ dŏ̌ khèlòi takē̃i htĭghā dŏ̌ prama htĭghā tama toō tathèlŏ dŏ̌ tamālŏ nākhĭ tamālò. Htĭghāplȭpû mē̃ èthȭma hapè? Ghāmȭdū̃ mē̃ èthȭ ma hapè? Bā kē̃la èklè èklŏ̃ dŏ̌ èkrŏ. Lòdothîjă rû ghikhŏghā dŏ̌ mahȭ tamālò tamȭ tamȭ. Èbāsè wa htĭghā tadū̃hȭlē̃hȭ nākhĭ. Thaka taŭipē̃i htĭghā, htĭghā tabītagla(လုံခြုံရေး), tadū̃ōlē̃hȭ(ကြီးပွားရေး), tathîjă dŏ̌ tagȭtablò(ပညာရေးနှင့် နည်းပညာ), tathē̃lŏ(သင်ရိုး) nākhĭ nu.

62. Prama cŏjā tama(ဝန်ထမ်း) nu hŏbā arū̃ thakatè, bā î tathē̃lŏ(သင်ရိုး) thakatè mē̃ ghāmȭdū̃ bŏ̃hȭ dā to tathē̃lŏ kjòn mē̃ hapè dŏ̌ arū̃ to dā mē̃ hapè hŏbā apā lò èklè èklŏ̃ ô tamālŏ èkŭ̃.

Cŏjā ètalòdolòsȭ sūrû (Inter-Governmental Relations)

63. Htĭghāplȭpû dŏ̌ ghāmȭdū̃ èmôgô mèri, ghāmȭdū̃ dŏ̌ ghāmȭdū̃ èmôgô mèri, èlôbā talòdolòsȭ rû dŏ̌ taritakē̃ bā ōhȭ doāni taprū̃le prū̃jō nākhĭ bā aphū̃hȭ plȭrû praphī̃jō èpûèkha wa èdū̃èprā toō. Èbāsè wa ta āpārû taphîtama mèri, apā rŭ̃mȭplȭ mèri, taritakē̃ èbāsè wa ghikhŏghā ōhȭ mèri, bā aphū̃hȭsūrû èpûèkha(committee).

64. Ghāmȭdū̃ èdū̃èprā èhtŭèjā mē̃ èbāhtȭlȭ khlŏ̃ htĭghāplȭpû tama khū̃dū̃ (ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးအဆင့်).

V GLÒDŨ̂

Taǒ̃lòălò (Taāmǒ̃khǒ̃i)

Federal Democracy ètalō̃glò hojô tabā mẽ̄ tamadēdǒ̃ klĭ̄phû thāphā taŭipẽ̄i dǒ̃ mathaka Federal Democracy htĭ̄ghāplǒ̃pû cô ōhō̃nu, htĭ̄ghāphûli èpûèpha toō lòtehtŭ̄rû dǒ̃ lòdolòsō̃ lòtilòse(ratify) htǒ̃rû dokẽ̄u ahtôhō̃ talō̃glò ècè hajô. Tapō̃ tasă ō kètẽ̄mĭ kẽ̄mẽ̄ hǒ tō̃rē mahtǔ̃hō̃ ô taāplō̃maplō̃(de jure and de fato) èkǔ̃. Mathaka htĭ̄ghā cô ōbā wa tamatatē ô taōlǔ̃ōlò èkǔ̃. Democracy htĭ̄ghā cô dū̃hō̃ lẽ̄hō̃, tarō̃hǒ̃dǒ̃i htĭ̄ghā cǒjā cô ō thòkò wa takhū̃taă dǒ̃ kẽ̄i kehō̃ htĭ̄ghā nu. Khō̃nō̃hǒ̃ èkhī numẽ̄ htighāphûli khō̃bājabā môpě ta mademalǔ̃ dǒ̃ ta aghoalè ô ghòtoklĭ̄phû tathāphā taŭipẽ̄i èlō̃la ècă cǒjā nācẽ̄ ōgō̃ pe haō. Taphîtama htame htaprū lô kǔ̃tagā. Khō̃nō̃hǒ̃ èlôbā mẽ̄ ghòtoklĭ̄phû bā lalòteja taŭipẽ̄i dǒ̃ taŭipẽ̄i cǒjā èthă bā ō hō̃gû wa htĭ̄ghā sǔ̃lẽ̄ dū̃prā ô tanī̃dǔ̃nī̃ghè èkǔ̃ doani htĭ̄ghā thō̃ ō moōtẽ̄ bā thă depe. Ô tamālò hajô tabā èkǔ̃ hǒkhèlò taritakẽ̄ kǔ̃ taglò mẽ̄ ta akēaplā ōthèdè dăgā haō ècă pra aphū̃hō̃ tamālǒ (state hloder) èlālòta ǒ̃lòălò dǒ̃ amǒ̃khō̃i nācẽ̄ htǒ̃ rûkhǒ̃ ècă, bālugûmagû htǔ̃dā èdo dǒ̃ ābẽ̆atò(ကတိ) htǒ̃rû.

Panākhĭ numẽ̄ pabā ma taŭipẽ̄i htĭ̄ghā nākhĭ èklèèklǒ̃ dǒ̃ èkrǒ nu èrû dǒ̃ èleèpridû pa nākhĭ. Thaka htĭ̄ghā taphîtama htame htaprū hajô bā ma ōcô (တည်ငြိမ်) thă. Ta ātrāgă matrāgă toō mẽ̄ bā marûthă, ta ājōāphĭ̃ dǒ̃ ta āghoalè bibǒ̃rû toō mẽ̄ bā macô lôlô. Lalòteja klĭ̄phû ètaŭipẽ̄i dǒ̃ mahō̃ Democracy è taŭipẽ̄il. Malǔ̃hō̃ge htĭ̄ghāphûli ô tasepe mathĭ èkă, taādemalǔ̃ èkă dǒ̃ mahō̃ taādǔ̃madǔ̃. Mahō̃thă tamakhū̃ makhǒ̃, ta ābimabi, taûthăcă kā dǒ̃ tathûkhe thokhe wa talo cibucibā magẽ̄makǔ̃ rû. Pa ma ta hajô toō mẽ̄ bāma ô tacibucibā, taāimai, tatētamò, taǒ̃bājabā dǒ̃ bāma bẽ̆hō̃ wa talō̃glò hajôtabā èta amǒ̃khō̃i ō ètě nu.

Hǒ macèmaglô htĭ̃ taphîtama htĭ̄ghā nākhĭ wa talō̃glò ècè hajô tabā. Mathaka nu ècă bālûgûmagû ô tatētamò èdǔ̃, thaka talō̃glò ō ètě nu. Pra tara dǒ̃ tara mèri, pra èpûèpha tapû dǒ̃ tapû mèri, ba lûgûmagû kèhō̃ htĭ̄ghāphûli thăghāla dǒ̃ phûli htĭ̄gû depe tòkhō̃ toō ètathòjū ha bā mahō̃ htĭ̄ghā èmoètẽ̄, èdū̃jǒ̃bō̃trǒ̃ nu bā ma bẽ̆hō̃bòlò taāmǒ̃khō̃i hajô toō nu.

(1) Thaka htĭghāphû talòteplō̃dū̃ (people's assembly) ō ètĕnu, bā mahō̃plō̃rû taōlǚōlò, tanĩ̄dū̃nĩ̄ghè, ta āghatamaghata dǒ̃ taōmmoōtē̃ dǒ̃ gûlè Federal Democracy htĭghāplō̃pû èklè èklǒ̃.

(2) Thaka hŏlò ǒ̃lòălò lō̃glò htǒ̃ nu ô èglòdū̃ (III) èglòsi 1,2,3 dǒ̃ èglòdū̃ (IV) nu, htĭghāètaŭipē̃i ètanĩ̄bā do "èbuèrĕ ō ètĕ nu, hŏtakē̃ikhē̃i to hŏghā mèri, htĭghāmō̃poĩ̄ èkǚ ghāmō̃dū̃ toō ètakē̃ikhepi to hŏghā mèri èbā ōbĕ̃hō̃ wa tōlǚōlò.

(3) Tabānĩ̄bā èhǒ̃htîkhō̃bŏ mèri, gender ètabānĩ̄bā mèri, sŭlē̃ siphû toō ètabā nĩ̄bā mèri bā nĩ̄bĕ̃hō̃bā. Htĭghāphûli kǚtara mē̃ èbānĩ̄bā bĕ̃hō̃ cŏjā èta khē̃imai dǒ̃ tarō̃hǒ̃dǒ̃i wa Federal Democracy ètamōlò ètĕkǚ nu.

(4) Hŏbā apôabō̃la klèklǒ̃ wa htĭghāphûli ètadū̃hō̃lē̃hō̃, taātama, tagetalè dǒ̃ tathîghûthîjă ècôklî, èhtō̃lǒ̃ nākhĭ. Bā îkhū̃îă hŏ kǚtarawa takē̃la tagō̃tablò dǒ̃ tamagō̃ ta kǚtamō̃ nu.

(5) Hŏbā mahō̃ tathîjă nākhĭ wa hŏ kǚtara gûla kèhō̃ (Universal Education Coverage) dǒ̃ mahō̃ wa hŏ lejō (Mother tongue Based Multi-Lingual Education). Thō̃dǒ̃ mē̃ bā mahō̃ taōbaōgrò nākhĭ èbāsèwa hŏ kǚtara (Universal health Coverage). Èdū̃dălŏmē̃ pra rèdāāthî haō, pidôpigā, mō̃prā phăprā, pra mō̃dǒ̃sŏha dǒ̃ mămū tasă ètanĩ̄bā nākhĭ, pra anāi takhū̃ ha èmabū mawi hŏ cô jūlòphīlò (Harm Redution) nākhĭ bā mabĕ̃hō̃ lô.

(6) Bā madēdǒ̃jalô taphîtama ha htĭghāphûli thō̃pǒ̃ ō haō nu toō. Bā aphū̃hō̃ taŭipē̃i dǒ̃phǒ̃ nakhĭ wa htĭghāphû rū̃hō̃ lǒ̃thū̃lǒ̃thò htĭghā nākhĭ haō nu toō wa htĭghāphûli èkǚè ă. Taŭipē̃i èbacā nācē̃ mē̃ htĭghāphûli ècă taŭipē̃i mē̃ èbā ōrû cudĕkǚ.

(7) Taritakē̃ dǒ̃ klèklǒ̃ ha hŏkhèlòi ô talō̃glò ècè kǚ hajô mē̃ hŏ thō̃ anāi wa hŏ aphū̃hō̃ cŏjā depe ô prali lǒ̃ prathă èmôgô nu. Èsǚhō̃ haō bā anāi lēlĕ ènōkǒ̃ bă hŏ aphū̃hō̃nĩ̄htǒ̃ Federal Democracy htĭghāplō̃pû cŏjā èta aphū̃hō̃ taŭipē̃i htĭghā tamālò nākhĭ klèklǒ̃ è kǒ̃htîkhō̃bŏ depe nu.

Taikhũ̂iă èghutūlò

Htĭghā sŭlě̄ khũ̂dũ̂ toō lèlòtehtŭrû ô pinlon(ပင်လုံ) bă 1997 dē nu. Bănŭ èkhī lò akŭplō̃rû taōlǚōlò dǒ̄ aphũ̂hō̃ htĭghāplō̃pû èlòdo rû. Taōlǚōlò, tanī̃dǚnī̃ghè, taātama mē̃ madǚādǚ dǒ̄ kē̃ikhē̃i plō̃rû wa htĭghā ô taāghata maghata èkǚ dǒ̄ mahō̃ htĭghā wa Federal htĭghāplō̃pû ètanāthu ōrûkhǒ̄ thakanu.

Mathakanu ècă hǒ cô aphũ̂hō̃ htĭghā wa Federal htĭghāplō̃pû ô taōmoōtē̃ èkǚ hǒdo numē̃ hǒbā kē̃la dǒ̄ lûgûmagû thă Pinlon ècè ha talō̃glò nu. Ô talō̃glò èkǚ taāmǒ̄khō̃i, ta abě̄atai, taŭipē̃i htĭghā ètamālò èklèèklǒ̄ (constitutionalism) ō thakatè nu, bā arèla thălô. Hǒbā prō̃rû marû taŭtapē̃i htĭghā (အုပ်ချုပ်ရေးမူး), aphũ̂hō̃ tamālò toō(ဥပဒေပြုရေး) tacîrō̃ tamǒ̄takhǒ̄(တရားစီရင်ရေး) wa Democracy èkrǒ ō èkǚnu. Federal htĭghāphō̃pû nākhĭ èlôbā tamālò ètǒwa htĭghā nākhĭ thakatè nu bā kē̃khũ̂kē̃kō̃ èbāsèwa taāphũ̂hō̃ htĭghāplō̃pû nākhĭ klèklǒ̄, èta dũ̂jō̃bō̃trǒ̄, èphŭèthere, èbuèrě, taātama nākhĭ èlôbā thakatě̄ mē̃ bā bā̃nu bě̄hō̃ ô lō̃glò èkǚ mathaka ècô dīli kèhō̃ ènā wa htĭghā ètromo nu. Htĭghā sŭlě̄ èdũ̂èprā toō bā maplō̃āplō̃ ô tanī̃dǚnī̃ghè dǒ̄ takhŭtahě̄ èkǚ.

Hǒbā madũ̂hō̃ htĭghā èbuèrě dǒ̄ klèklǒ̄ ècè èglo dǒ̄ hǒbā lûgûmagû ô ta ǒ̄bājabā, toōlǚōlò, taōmoōtē̃, tadũ̂jō̃bō̃trǒ̄ dǒ̄ tadũ̂hō̃lē̃hō̃ èkǚ. Mathaka hǒcô aphûhō̃ kèhō̃ htĭghā thaka numē̃ èlôbā hǒ èdũ̂èprā toō lòtehtŭrû ghûhtĭghûghā lòdolòsō̃rû dǒ̄ malō̃glòplō̃rû ècă, pa bā madǚādǚ phûhtĭghûghā hǒ do thîjă thĭ wa talō̃glò ècè hajô tabā.

Federal Democracy Talō̱glò Ècè

II Glòdū̂

Htĭghāplō̂pû Federal Democracy Talō̱glò Ètanāthunāla

(2021 dē)

Federal Democracy Charter

Part-II

Interim Constitutional Arrangement

Cè hajô tabā mē̆ hŏ htôhō̆ bă 31.3.2021 èninu. Hŏ khènu bē̆hō̆thă

talō̆glò ècè ha htĭphûghāphû ètalòteplō̂dū̂ èrīkŭ̂ taplā

bă 27.1.2021 cō̆tō̆ 29.1.2021 èninu ètadothī̂jă nu.

Taritakě̄ èglò ō thakajô

I Tanāthunāla wa hǒ mahō̄ taǔipē̄i tamālǒ, ghāmôgô nākhǐ

II Htǐghāphûli ètalòteplō̄dū̄

III Praprū̄lèjô htǐghā tanī̄dǚnī̄ghè epû

IV Ghāmôgô tanī̄dǚnī̄ghè cǒjā ètabāma

V Ghāmôgô nākhǐ tamālò

VI Ghāmôgô nākhǐ taǔipē̄i

VII Ghāmôgô nākhǐ tarîrō̄ tamō̌takhō̌

VIII Federal ghāmō̄dǚ cǒjā ènākhǐ, tamālò taǔipē̄i dǒ̄ tacîrō̄ tamō̌takhō̌ èklè

IX Taprō̄ū̄nā ta alē̄htǐghā taǔipē̄i èklèèklǒ̄

X Ta mabě̄hō̄thǎ talō̄glò èlôbā nu toō

XI Tamālò èkîèkû toō (general provision)

XII Ta ǒ̄lòǎlò dǒ̄ ta amō̌khō̄i èbāsèwa Federal Democracy htǐghāplō̄pû nākhǐ

Tadothîjă Èrī

Htĭghāsŭlẽ̌ dŏ̃ htĭphûghāphû thăhtĭthăghāla ghûsò ghûnāghûra ha èō ô htĭghāplō̃pû kŭ̃ hajô nu nākhĭ, mathaka ècô nō̃bā bẽ̌hō̃bòlò Democracy ètabānī̃bā ha, tanī̃bāghata dŏ̃ taādŭ̃madŭ̃ nu, hŏbā aphū̃hō̃ lō̃tŭ htĭghā wa Federal Democracy htĭghāplō̃pû èhtĭèghā. Hŏbā arè sŭlẽ̌ toō ètabānī̃bā dŏ̃ èōlòèkhī, dŏ̃ lahtō̃lŏ̃ tara dŏ̃ tara èbuèrĕ ha èle èpridū̃ nu, wa klèklŏ̃ dŏ̃ hŏbā mahō̃ Federal Democracy htĭghā thakatè numẽ̄ hŏ khèlò thîjăi htŏ̃ ô talō̃glòdū̃ èrīkŭ̃ taglò̃ èkŭ̃nu. Hŏ āphū̃hō̃ htĭghāplō̃pû nākhĭ pra èpûèkha kŭ̃tamō̃ bā gẽ̄bûrûkŭ̃ dŏ̃ htôkhū̃htôă mẽ̄ hŏ sōbai lô htŏ̃htŏ̃. Thaka hŏ khèlò ô talō̃glò èrī̃kŭ̃ taglò èkŭ̃ nu. Federal Democracy nākhĭ tanāthu nāla, taphîtama èklèèklŏ̃, taārè klèklŏ̃, tamālò dŏ̃ ta èbuèrĕ nākhĭ bā ma thakatè hŏ khèlòhtŏ̃ dokē̄u khō̃nō̃hŏ̃ hŏbā ma nācẽ̄ èkhīnu bā lûgûmagû thaka hŏ khèlòi ètĕnu. Mathakanu ècă mathaka hŏ cô mahhō̃ Federal Democracy htĭghā nu èlôbā hŏ ranahō̃ ghāmôgô ètamālò (interium constitutional arrangement) nākhĭ hŏ khelò thō̃dŏ̃ ô talō̃glò II bā tabā èkŭ̃ nu. Ghāmôgô nākhĭ taŭipē̄i tamālò èklè èklŏ̃ hajô mẽ̄ ètaphîtama bā ghutū nō bă hŏkhè bẽ̌hō̃bòlò htŏ̃ dŏ̃ hŏ anāi èkhī nu.

I Glòdǖ

Ghāmôgô Taŭipē̄i Htĭghā Tamālò Nākhĭ Tanāthu Nālai

1. Klĭphû tathāphā taŭipē̄i mèri, ta èpûèkha tètḗ ha èthāphā taŭipē̄i nu mèri, èbā ōpe thèdè haō ècă, ghāmôgô èkhī hajô nu, hŏbā madedŏ̌ wa tamālò thakatè lòdolòsō̄ gē̄rû.
2. Klĭphû tathāphā mèri, ta èpûèkha tathāphā mèri, mathaka ècô pē̄ haō nu, dŏ̌ hŏbā aphǖhō̄ Federal Democracy htĭghāplō̄pû thakatè nākhĭ bā kalòtehtŭ lôrû wa talòteplō̄dǖ dŏ̌ bā dīlihō̄ pa tathòjū, tathō̄pŏ̌ wa tabāghokǚ nă.
3. Tanāthunāla htĭghā tadǖhō̄lḗhō̄ nākhĭ tatō̄dŏ̌ tatō̄ ètaphîtama èklèèklŏ̌ ha hŏ khèlò ô talō̄glòdǖ èrikǚ taglò èkǚnu nākhĭ, bā aphǖhō̄ htĭghāsŭlḗphûli èdǖ èprā wa sŭlḗèblǖ (ကိုယ်စားလှယ်) èpû wa “sŭlḗ tanī̂dǚnī̄ghè wa taloldolòsō̄ rû èpû”.
4. Htĭghāplō̄pû Hlǚtaw èblǖ Commette mē̄ èbā phînī̄ “sŭlḗ tanī̂dǚnī̄ghè wa talodolòsō̄rû èpû ètathòjū èta thō̄pŏ̌ dŏ̌ èbā aphûhō̄ dŏ̌ macèmaglô nī̄rû, “Ghāmôgô nākhĭ cŏjā èpû” dŏ̌ lalònī̄ ètaŭipē̄i tamālò, tabāma dŏ̌ tabānī̂bā toō nu.
5. Èbā malòtīlòse nī̄rû wa Federal Democracy tahō̄dĕdō nākhĭ aphǖhō̄ pra èpûèkha kǚtamō̄ dŏ̌ îlònī̄rû tamālò èbāsè wa taŭipē̄i, tamālò tamō̄tamō̄, ta aphǖhō̄ èkrŏ, tabāma dŏ̌ tabānī̂bā ètamālò toō.
6. Sŭlḗ tanī̂dǚnī̄ghè wa talòdolòsō̄ rû èpû nu èbā prō̄rû ǖnā klèklŏ̌ èbāsè wa ghāmôgô cŏjā nākhĭ nu.

II Glòdũ̄

Htĭghā Talòteplō̃ Dũ̄

Tanāthunāla

7. Thaka hŏ cô matū makē̆(ချုပ်ငြိမ်း) tathāphā htĭghātaŭipē̃i dǒ mahō̃ Federal Democracy htĭghā nu èpûèkha toō bā lòdolòsō̃gē̃rû wa taŭipē̃i, tadũ̄hō̃lē̃hō̃, htĭghā taātama(လူမှုရေး) tabītagla(လုံခြုံရေး) nākhĭ dǒ klèklǒ, èbāsè wa tamatū ta athāphā taŭipē̃i èkrǒ dǒ ta ālē̃hō̃ htĭghā ô ghāmôgô(ကြားကာလ) nākhĭ nu, bā ka talòteplō̃dũ̄ dǒ lòdolòsō̃ nu.

Talòteplō̃dũ̄ nākhĭ èkrǒ(လုပ်ငန်းစဉ်) tatō̃ dǒ tatō̃

8. Sŭlē̆ tanī̃dǔ̃nī̃ghè èpû Council numē̃ èbā lèihŭ maihă taloteplō̃dũ̄. Mathaka talòteplō̃dũ̄ cô htō̆hō̃rû nu, èbā āpô dǒ rana ũ̄nā talòteplō̃dũ̄ klèklǒ(လုပ်ထုံးလုပ်နည်း).
9. Thaka Federal Democracyn talō̃glòdũ̄ ō ètĕnu, èbā lèhō̃ talòteplō̃dũ̄ mē̃ pra èpûèphā hajô toō èblũ̄(ကိုယ်စားလှယ်).
   - (a) Hlŭ̃taw èblũ̄ committee èpû dǒ Hlŭ̃taw èblũ̄ ha hŏ arũ̄hō̃ wa tasũ̄mē̆ nu too.
   - (b) Htĭghā nākhĭ èpûèkha party toō.
   - (c) Pra èppûèkha kŭ̃tamō̃ thaka polophûthā èpû, mămū èpû, dǒ̃khũ̄khǒ̃khũ̄ èpû, dǒ̃mō̃dǒ̃phă èpû, pra èpûèkha ha èhō̃dĕdō pra thāphā htĭghā taŭipē̃i toō, prama cǒjā tama(ဝန်ထမ်း) CDM èpû toō dǒ htĭghāphûli èma tahō̃dĕdō (သပိတ်) èpûèkha toō.
   - (d) Htĭghā sŭlē̆ ma tahō̃dĕdō èpû too(တိုင်းရင်းသား တော်လှန်ရေးအဖွဲ့များ)
   - (e) Ta ālē̃hō̃ htĭghā ghāmôgô nākhĭ ghāmō̃dũ̄ Federal Unit èblũ̄ èpûèkha dǒ htĭghā sŭlē̆(လူမျိုး) èpûèkha dǒ council èpû toō.
10. Pra ha èlòhō̃ htĭghā talòteplō̃dũ̄ nu toō mē̃, èbāmē̃ nācē̃ wa pra èpũ̄ èkha toō htǒ̃lè wa èpûèkha èblũ̄ nu. Èbā lĕ̃khō̃ dābā takŭ̃tagā ha talòleplō̃dũ̄ malō̃glò nu toō wa èpûèkha nākhĭ.

Tabāmadā dǒ̃ tabāma too(လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်တာဝန်များ)

11. Htĭghā taloteplȭdǖ nu èbāma htǖhȭ taphîtama hajô toō tatȭ dǒ̃ tatȭ.

(a) Mathaka hǒ cô mahȭ Federal Democracy htĭghāplȭpû nākhĭnu, èbā apôla èkrǒ, klèklǒ̃, dǒ̃ èbā lò manĩ̄dǖādǖrû wa taōlǖōlò, taāghata maghata, tatǒ thǖbāthò dǒ̃ èbāsèwa hǒ ŭipẽ̄ito hǒ sŭlẽ̌ ètamālò nu.

(b) Bā lòdolòsȭ dǒ̃ malȭglò rû wa taŭipẽ̄i htĭghā(နိုင်ငံရေး), tadǖhȭlẽ̄hȭ(စီးပွားရေး), taātama(လူမှုရေး), tabītagla(လုံခြုံရေး) dǒ̃ tamatū madēdǒ̃ tathāphā htĭghā taŭipẽ̄i èklèklǒ̃ tanāthunāla(မူဝါဒ) toō nu.

(c) Èbā lòdolòsȭ dǒ̃ macèmaglô talȭglò(ပဋိညာဉ်) ha sŭlẽ̌ tanĩ̄dǖnĩ̄ghè taprǖjō အတိုင်ပင်ခံ) council tȭlõ̌thā(ယာယီ) nu toō.

(d) Arǖhȭ dǒ̃ aphǖhȭthă sŭlẽ̌ tanĩ̄dǖnĩ̄ghè taprǖjō council wa htĭghāphûli èblǖ ô pra èpûèkha kǖtagā èblǖèkă.

(e) Htǒ̃ dokẽ̄u aphǖhȭ thȭdǒ̃ htĭghāsŭlẽ̌ tanĩ̄dǖnĩ̄ghè cǒjā.

(f) Htĭghā sŭlẽ̌ talòtaplȭdǖ mẽ̄ èbā lòdolòsȭ dǒ̃ rèhȭrèlò sūthărû wa htĭghāsŭlẽ̌ tanĩ̄dǖnĩ̄ghè talòdolòsȭ council dǒ̃ htĭghāsŭlẽ̌ tanĩ̄dǖnĩ̄ghè cǒjā (NUG) ètaphîtama ètǒ eèbā thakatè dǒ̃ èbā macèmaglô nĩ̄rû.

(g) Htĭghāsŭlẽ̌ talòteplȭdǖ mẽ̄ èbā macèmaglô committee, council, commission èphûèkha ha htĭghāsŭlẽ̌ tanĩ̄dǖnĩ̄ghè ta prǖjō council āphǖhȭ nu toō.

(h) Tanāthunāla dǒ̃ ta ādōāghẽ̄nè(အစီအမံ) ha hǒbā lûgûmagû ô taŭipẽ̄i ghāmôgô èkhī nu too mẽ̄ èbā lòdolòsȭ dǒ̃ macè maglô rûkhõ̌khõ̌.

(i) Èbā aphǖhȭ tamālò èbāsèwa taŭipẽ̄i ô ta ālẽ̄ htĭghā môgô nākhĭ.

(j) Htĭghāsŭlẽ̌ tanĩ̄dǖnĩ̄ghè taprǖjō council mẽ̄ èbā ĩ̄lò klèklǒ̃ èbāsèwa ta aphǖhȭ Federal Democracy tamālò dokẽ̄u htĭghāsŭlẽ̌ talòteplȭdǖ bā macè maglô kāli.

12. Ta ma talòteplȭdǖ

(a) Bā ka talòteplȭdǖ lă thŭthû(6) mẽ̄ taplā.

(b) Taritakẽ̌ bā dǖdălǒ mẽ̄ hǒ talòteplȭdǖ mẽ̄ èdādā.

(c) Èsighutŭ pra èpûèkha èblǖ bā lènu talòteplȭdǖ pra (100) èkă bā lènu pra (60) haōmẽ̄ talòteplȭdǖ htǖhȭ haō. Mẽ̄bû èlôbā wa tadǖdădǒ wa taritakẽ̌

ōhō̄ tagāgā doanî hǒ madā talòteplō̃dū̃ ô htĭghāsŭlě̃ tanī̃dǖnī̃ghè taprū̃jō council èta lě̃khō̄ èkǖ.

13. Ta macègmaglô talō̆glò

(a) Htĭghāphûli èblū̃ dǒ pra èpûèkha toō èblū̃tiki èkă pra(100)èkǖ pralě̃khō̄ talō̆glò bā ō èsighūtŭ pra(65) (sufficient consensus) doāni bā macè maglô talō̆glò.

III Glòdû̄

Htĭghāsŭlḕ Tanī̄dŭ̌nī̄ghè Taprū̂jō Council

Tanāthunāla Taphîtama

14. Htĭghāsŭlḕ tanī̄dŭ̌nī̄ghè taprū̂jō council ètanāthunāla taphîtama mḕ thakajô toō.

   (a) Federal Democracy talō̄glò ḕtanāthu nāla taphîtama dǒ̌ èklè èklǒ̌ ha hŏ macè maglô hoṫ̌ cèkŭ̌nu èbā maihĭ lèihŭ hŏ thāpû ô ètromo.

   (b) Ta ādō taphîtama èklè èklǒ̌ ha htĭghāsŭlḕ talòteplō̄dû̄ îlò nu, ènārûkhǒ̌ bā mabḕhō̄ htĭghāphû ètathòjū. Èdû̄khlō̄mḕ talòteplō̄ taplā dǒ̌ taplā èmôgô nu, èbā htôkhû̄htǒ̌ǎ dǒ̌ matŏ htĭghāphûli ètathòjū.

   (c) Mathaka ta matūmalòteja tathāphā htĭghā taŭipḕi dǒ̌ tamahō̄ Federal Democracy htĭghāplō̄pû cô phŏhō̄thāhō̄ wa taōlŭ̄ōlò nu bā akŭ̂htŭ pra èpû èkha(party) kŭ̌tagā wa takhû̄ taǎ dokḕu thaka Federal Democracy talō̄glò ō ètĕnu, bā htôkhû̄htôǎ dǒ̌ magḕmakŭ̌ rû, kŭ̌ taphû̄(party).

Ta aphû̄hō̄ èpûèkha

15. Htĭghāsŭlḕ tanī̄dŭ̌nī̄ghè taprū̂jō council bā aphû̄hō̄ pra èpûèkha ô htĭghāphûli èblû̄ èkǎ wa èpûèkha hojô toō.

   (a) Htĭghāplō̄phû Hlŭ̌taw èblû̄ committee(CRPH) dǒ̌ htĭghāphûli èblû̄ ha hŏ arû̄hō̄ nu toō.

   (b) Prama htĭghā nākhĭ èpûèkha(party) nu toō.

   (c) Pra èpûèkha kŭ̌tamō̄ thaka polophûthā èpû, mămū èpû, dǒ̌khû̄phǒ̌khû̄ èpû, dǒ̌ dǒ̌mō̄mō̄dǒ̌phǎ èpû, pra èpûèkha ha èhō̄dĕdō prathāphā htĭghā taŭipḕi toō, prama cǒjā tama(CDM) èpû toō dǒ̌ htĭghāphûli prama tahō̄dĕdō(သမိတ်) epû toō.

   (d) Htĭghāsŭlḕ prama tahō̄dĕdō èpû toō.

   (e) Ta alḕhō̄ htĭghā ghāmôgô nākhĭ ghāmō̄dû̄ Fedral Unit èblû̄ èpûèkha, htĭghāsŭlḕ èpûèkha dǒ̌ Council èpû toō.

16. Ô htĭghāsŭlḕ tanī̄dŭ̌nī̄ghè taprū̂jō Council èkŭ̌ bā aphû̄hō̄ tathû̄tathǒ̌ èpû (သဘာပတိအဖွဲ့) dǒ̌ pragō̄prablò wa taîkhû̄îǎ epû(နည်းပညာဆိုင်ရာအ တွင်းရေးမှူး

အစွဲ). Hŏtŏ aphū̃hō̃ èpû wa pra bĕrabĕra numē̃ ādō wa ètŏkă dŏ̌ aphū̃hō̃ thaka nu.

Tabāmadā dŏ̌ tabāma toō

17. Htĭghāsŭlē̃ tanĩ̄dŭ̃nĩ̄ghè taprū̃jō Council ètaphîtama èbāsèwa tabāmadā dŏ̌ tabāma mē̃ thakajô.

(a) Èbā khèlò dŏ̌ macèmaglô Federal Democracy ètalō̃glò ha htĭghāphûli èblū̃ toō kĕ̌khō̃plō̃ htŏ̃rû ô talòteplō̃dū̃ kŭ̃nu.

(b) Îkhū̃îă htĭghāphû mathaka ècô htôkhū̃ htôă dŏ̌ gē̃bûkŭ̃htŭ̃rû wa tamatūmakē̃ tathāphā htĭghā taŭipē̃i dŏ̌ mahō̃ Federal Democracy nu, bā madŭ̃ādŭ̃rû kŭ̃ tapû.

(c) Htĭghā phûli taloteplō̃dū̃ nākhĭ, taplā dŏ̌ taplā èmôgô nu bāprō̃ ū̃nā klèklŏ̌ èbāsèwa talòteplō̃dū̃ nākhĭ.

(d) Rana hō̃ klèklŏ̌ mathaka hŏ cô matū ma htameja klĭ̃phû tathāphā taŭipē̃i, tathāphā taŭipē̃i kŭ̃tagā dŏ̌ mahō̃ Federal htĭghāplō̃pû htĭghā nu.

(e) Thaka htĭghā tamālòdū̃ 2008, htamejahtŏ̌ ètē̆ nu, hŏ ma taphîtama ba Federal Democracy talō̃glò ècè macèmaglô htŏ̌ numē̃ bā lèihŭ talòteplō̃ èblū̃ dŏ̌ āîhŭ, maĩ̄hŭ, lòdolòsō̃ htŭ phlerû wa taritakē̃ taŭipē̃i htĭghā nākhĭ nu.

(f) Lòdolòsō̃ rûwa takē̃i htĭghā ô ghāmôgô nākhĭ dŏ̌ macèmaglô talō̃glòrû toō.

(g) Khèlò takē̃i htĭghā ô ghâmôgô nākhĭ dŏ̌ sōbai lĭ̃hō̃phlŏhō̃ ô talòteplō̃dū̃ èkŭ̃, hŏ kŭ̃tara tromo dŏ̌ macèmaglô bănŭ.

(h) Macèmaglô htŏ̌ taŭipē̃i Federal Democracy ètamālò doāni, bā lûgûmagû nācē̃ wa taphîtama bănŭ.

(i) Tabā madā ō ô htĭghāphûli tanĩ̄dŭ̃nĩ̄ghè taprū̃jō council ècudĕkŭ̃ ècă, èbā maihŭ hŏ htĭghāphûli talō̃glòdū̃.

(j) Taritakē̃ ha hŏ thō̃ lòdolòsō̃rû ô htĭghā sŭlē̃ tanĩ̄dŭ̃nĩ̄ghè taprū̃jō council ètalòteplō̃kŭ̃ nu, hŏ mālè htĭghā tanĩ̄dŭ̃nĩ̄ghè cŏjā(NUG) ètaphîtama khū̃dū̃(ဝန်ကြီး) toō ha taritakē̃ ètŏ thîĵăibā ō nu.

(k) Htĭghāphûli tanĩ̄dŭ̃nĩ̄ghè taprū̃jō council nākhĭ, mathaka ècô mabĕ̃hō̃hòlò kèhō̃ taphîtama, èbā aphū̃hō̃ taīkhū̃îă wa tathîĵă èpû dŏ̌ akŭ̃ èta îkhū̃îă. Ètŏ wa bera hŏ domē̃ èbā adōaghē̃nè rûkhō̃.

Committee, Commission dǒ̄ taèprûèkha èkhǒra toō

18. Hǒ mahǒ̄ Federal Democracy htǐghāplǒ̄pû nu, taphîtama tamǒ̄ dǒ̌ tamǒ̄ è môgô bālò maplǒ̄āplǒ̄rû bā ō numē̌, htǐghāphûli polǒ̄pû tanī̂dǔ̌nī̄ghè taprū̂jō council bā arū̂hǒ̄ taphîtama committee wa èpra dǒ̌ htǐghā tanī̂dǔ̌nī̄ghè cǒjā(NUG) èpra bā pā lôlô. Lôghikhǒghā, balòdolòsǒ̄ lòtīlòse rû wa ètǒwa hǒ bē̄nu hǒ me tholè nu taphîtama taglò dǒ̌ taglò nākhǐ pra apô klèklǒ̌ toō, committee toō, commission toō dǒ̌ pra èpûèkha èkhǒra toō. (Joint Coordination Committee, Commission and Working Groups)
19. Committee, Commission dǒ̌ pra èpûèkha èkhǒra ha htǐghāphûli tanī̂dǔ̌nī̄ghè taprū̂jō aphū̂hǒ̄ nu toō mē̌ èbā thîjǎi lòtilòse rûrǔ̂lě̄ ètaphîtama. Mathakanu èčǎ hǒbā lòdolòsǒ̄ tètè nu dǒ̌ āpālò taphîtama ô ta ǒ̄lòǎlò èkǔ̂. Ènārûkhǒ̌ bā lôbā praîkhū̂îǎ wa tathîjǎ èpû doāni bā aphū̂hǒ̄ nī̂nārûkhǒ̌ thaka htǐ èlôbā nu.

IV Glòdū̃

Ghāmôgô Htĭghā Tanī̃dǚnī̃ghè Cŏjā Ètaphîtama

20. Ghāmôgô htĭghā tanī̃dǚnī̃ghè cŏjā numḕ, èbā mabḕhō̃lòlò bā htĭghā tanāthu nāla, tathòjū(ဦးတည်ချက်) dǒ taphîtama èklèèklǒ ha hǒ khèlò ô talō̃glòdū̃ kǚ nu toō.

21. Sŭlḕ tanī̃dǚnī̃ghè taprū̃jō Council taphîtama ha hŏbā malè ô ètromo toō numḕ, èbā dosō̃plō̃ lô wa khŏkhathû party(မိတ်ဖက်) toō, sŭlḕ tahō̃dĕdō epû(ရှာမိ ရှာဖ၊ ရပ်မိရပ်ဖ) toō nu.

22. Sŭlḕ tanī̃dǚnī̃ghè taprū̃jō Council dosō̃ dǒ lalò tamālò èbāsèwa tamatū mahtame ja tathāphā taŭipē̃i dǒ mahō̃ Federal Democracy htĭghāplō̃pû nākhĭ nu, sŭlḕ tanī̃dǚnī̃ghè cŏjā bā āîhŭmaîhŭ dǒ lè ô ètromo.

   (a) Tanāthunāla, tathòjū dǒ taphîtama èklè èklǒ ha hǒ dosō̃ dǒ macèmaglô htǒ nu toō mḕ, ghāmôgô cŏjā bā malĕlĕ dǒ bā āpālò èbāsèwa taphîtama khū̃dū̃ (ဌာနဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ) toō ha èbāmabā rûkhǒ toō nu.

   (b) Klĭphû tathāphā htĭghā taŭipē̃i bābā, party èkhŏra ha èthòjū ŭipē̃ito htĭghā toō bābā, mathaka ècô ōpehaō nu, bāma dēdǒ kǚtaglò. Madēdǒ èklè èklǒ lô thaka, taŭipē̃i htĭghā(နိုင်ငံရေး), tadū̃hō̃lḕhō̃(စီးပွားရေး), taāgḕmakǚ(လူမှုရေး), htĭghākhō̃(နိုင်ငံခြားရေး) dǒ tamakhŏmĕ khŏmò(သံတမန်ရေး), tabītagla dǒ tarō̃hǒi(လုံခြုံရေးနှင့် ကာကွယ်ရေး) èklè èklǒ nu.

23. Taŭipē̃i htĭghā nākhĭ(အုပ်ချုပ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး)

   (a) Klĭphû tathāphā taŭipē̃i htĭghā ha mademalǚ dǒ aghoalè sōrḕbĕthò htĭghāphûli numḕ, māhtǚ matū malûmaja. Ghāmôgô tanī̃dǚnī̃ghè cŏjā nulḕ bā macèmaglô taŭipē̃i htĭghā gûwa sŭlḕ tanī̃dǚnī̃ghè taprū̃jō Council ètadotasō̃ èkǚnu.

   (b) Bā mahō̃ Federal Democracy htĭghāplō̃pû thaka sŭlḕ tanī̃dǚnī̃ghè taprū̃jō Council ètadoisō̃i dǒ āpôla htǒ klèklǒ ô ètĕ nu.

   (c) Mathaka hŏcô lalòteja tamālò èbāsè wa ta mademalǚ dǒ ta āghoālè htĭghāphû nu toō, dǒ mahō̃thă tamālò èbāsèwa tarō̃hō̃dǒi htĭghāphûli ètanī̃bā nu hŏbā lûgûmagû ghāmôgô tamālò ha hǒ lalò ô èglòdū̃ (V) glò èkǚ

dǒ̃ bāma htĭghāphû nākhĭ tabītagla(လုံခြုံရေး) dǒ̃ talûgû bě̃hǒ̃ tamālò(ဥပဒေစိုးမိုးရေး) ō nu.

(d) Mathaka tahǒ̃dědō tathāphā htĭghā taŭipě̃i(CDM) cô ō lělě nu, bā magē̃makǔ̃ wa teta èlôbā toō, taîkhũ̂îă, talòtehtŭ sahtŭ̃rû, talòdolòsǒ̃rû thaka htĭ èlôbā nu.

(e) Wala taphîtama èbāsèwa tadũ̂hǒ̃lě̃hǒ̃ dǒ̃ rǔ̃htă èkhǒ̃htîkhǒ̃bǒ ha è îkhũ̂îă pra āghoālè htĭghāphûli ha prathāphā taŭipě̃i èpû nu toō, dǒ̃ makě̃mahtame, madēdǒ̃glǒ̃nā ètaplǒ̃ wa pra akŭ Federal Democracy htĭghāphlǒ̃pû èpûèkha ô htĭghā khlǒ̃ dǒ̃ htĭghā kǔ̃ kǔ̃tarawā.

(f) Mathaka hǒcô mabě̃hǒ̃ phrě̃ ghāmôgô tanĩ̂dǔ̃nĩ̂ghè ècǒjā tanāthunāla dǒ̃ tathòjū nu, èlôbā tadũ̂hǒ̃lě̃hǒ̃ dǒ̃ rǔ̃htă mǒ̃plǒ̃ thakatè nu bā mathîjă lô pra èpûèkha ha pra akŭhǒ̃ ghòtòghā nākhĭ Federal Democracy èpû ô htĭghākǔ̃ dǒ̃ htĭghākhlǒ̃ kǔ̃trawā dǒ̃ htĭphûghāphû toō ètamagē̃.

(g) Mathaka htĭghākhlǒ̃ kǔ̃trawā dǒ̃ ètalòteplǒ̃kǔ̃ taglò èkǔ̃ hǒcô macèmaglô klĭphû èpûèkha wa cǒjā èpû haō nu, bā āplǒ̃maplǒ̃ makhǒ mē̃ lô htĭghā khǒra ha è îkhũ̂îă ghòtòghā pra akǔ̃ Federal Democracy èpû kǔ̃trawā.

24. Ghākhlǒ̃ htĭghā nākhĭ(နိုင်ငံတကာ)

(a) Mathaka hǒcô mahǒ̃ htĭghā wa Federal Democracy htĭghāplǒ̃pû nu, bā akǔ̃ phĩ̂nĩ̂ lô htĭghākhlǒ̃ cǒjā toō ètamacèmaglô(အတည်ပြုခြင်း), taîkhũ̂îă (ထောက်ခံအားပေးခြင်း) dǒ̃ tamaplǒ̃āplǒ̃ rû.

(b) Thaka htĭghākhlǒ̃ ètalāma ō nu hǒhā htôkhũ̂htôă iwa taāplǒ̃maplǒ̃(United State), ghākhlǒ̃ taphîtama èpû toō. Mathaka ghāmôgô cǒjā èpû cô nĩ̂bā tamacèmaglô kǔ̃trawā nu.

(c) Thaka dǒ̃kăhākhũ̂ lāklǒ ô nu, htĭghāplǒ̃pû mèri, pra ō ô htĭghākǔ̃ nākhĭ mèri èta ōlǔ̃ōlò dǒ̃ tabītagla(လုံခြုံရေး) cô ōbě̃hǒ̃bòlò nu bā macèmaglô gû htĭghā khǒra wa talǒ̃glò ècè.

(d) Āplǒ̃maplǒ̃ htĭghākhlǒ̃ ha èîkhũ̂îă pra matahǒ̃dědō dǒ̃ madēdǒ̃ wa Federal Democracy nākhĭ nu toō wa talǒ̃glò ècè dǒ̃ ma khǒměkhǒmò rûwa ta ā tama.

(e) Mathaka htĭghākhlō̌ kǖtrawā cô lalòtejalô klĭphû tathāphā èpû nu dō̌ mathaka hŏcô hō̌hō̄ dā tamō̌takhō̌ ô ghākhlō̌ èpû ètacirō̄ tamō̄mō̄ èjû nu bā htôkhū̂htôă dō̌ arèla klèklō̌.

25. Tadū̂hō̄lē̌hō̄ nākhĭ (စီးပွားရေး)

(a) Mathaka hŏcô madēdō̌ dō̌ makē̌mahtameja tadū̂hō̄lē̌hō̄ dō̌ rū̌htă mō̄plō̄ ha èmagē̄makǖ prathāphā htĭghā taŭipē̂i èpû nu toō mē̄, hŏbā mathûmakhŏ wa ghākhlō̌ htĭghā toō dō̌ ghākhlō̌ èpûèkha toō dō̌ lòdogē̄sō̄gē̄ magē̄makǖ rû kǖtaglò.

(b) Mathaka htĭghāphû ètadū̂hō̄lē̄hō̄ cô ō nu, bā macèmaglô nī̂nā wa tathîghû thîjă èkō̌htî toō, rū̌htă èklè èklō̌ lè thakatè, èlôbā tamagē̄makǖ thakatè bā ārèla klèklō̌ dō̌ magē̄nā.

(c) Pra thāphā taŭîpē̂i cŏjā toō ètaphîtama tŏ haō ècă èmakhō̄bā htĭghāphûli wa tadū̂hō̄ lē̄hō̄(စီးပွားရေး) nākhĭ nu doāni, bā wala klèklō̌ dō̌ majūmaphī ètapō̄tasă.

(d) Bă hŏ mahō̄ Federal Democracy taŭtapē̂i èkhī èglò nu, ètŏwa hŏ tadū̂hō̄ lē̄hō̄ taphîtama mē̄ tètè, arū̂ klèklō̌ dō̌ îkhū̂îă.

26. Tamagē̄makǖ htĭghāphûli(လူမှုရေး)

(a) Pra ha èmagē̄ hŏ ô tamadēdō̌ tathāphā taŭipē̂i cŏjā nu toō dō̌ pra ha cŏjā hanu toō ādemalǖ nārûkhō̌ wa tadū̂hō̄lē̄hō̄, tamagē̄ makǖ htĭghāphûli, èčă èsa prī̂sī̌ja ô htĭghākhlō̌ toō, bāthòle genuthă ô htĭghākǖ numē̄, arèphlŏ nī̂ èklè èklō̌ dō̌ lē̌khō̄ thă lô nārûkhō̌.

(b) Pra thāphā taŭipē̂i èpû èkhū̂èčă, èkhō̄bā mademalǖ dō̌ susī htamehtaprū̂ ja dokē̄u èsahtāja dō̌phō̌ toō nākhĭ, mathaka ècônī̂bā tamagē̄ makǖ nu, bā mathîjă lèlô wa hākhū̂thăbā toō plō̄pû(ကုလသမဂ), htĭghākhlō̌ tamagē̄ makǖ èpû(နိုင်ငံတကာအကူအညီပေးရေးအဖွဲ့) dō̌ geplō̄lèplō̄ nā rûkhō̌.

(c) Mathaka prasōrē̌phû ha èmatakā ātuphŭ nu toō, cô ōrûōkha bānu, ārana nī̂ ènākhĭ rûkhō̌ htĭ thaka èlôbā nu.

(d) Akǖ thălô pragō̄prablò, pra tathîghuthîjă ha ètō̄ ô htĭghākhlō̌ nu toō èta îkhū̂îă dō̌ ta magē̄makǖ wa tathîjă.

27.Tabîtagla dǒ tarō̄hǒdǒi (လုံခြုံရေးနှင့် ကာကွယ်ရေး)

(a) Ghāmôgô sǔlě tanī̄dǔnī̄ghè cǒjā èbā dobāsō̄bā wa sǔlě tanī̄dǔnī̄ghè taprū̄jō Council èbā malō̄glòrû wa, htǐghāphûli nākhǐ tabītagla dǒ tarō̄hǒdǒi èrièkě dǒ htǐghāplō̄pû tarō̄hǒdǒi nākhǐ bāmahō̄ nācē̄ htǐghā thăghāla nākhǐ tarō̄hǒdǒi èpû. Taphîtama hanu mē̄ bā mahō̄ phrěphrě nācē̄.

(b) Ghāmôgô sǔlě tanī̄dǔnī̄ghè cǒjā numē̄, èbā ādōāghē̄nè ū̄nā htǐghāphûli nākhǐ taōbīōgla dǒ tarō̄hǒdǒi ètaphîtama, mathaka talûgûmagû htǐthā tamālò cô ō kǔtrawā n u.

(c) Ghāmôgô sǔlě tanī̄dǔnī̄ghè cǒjā numē̄, èbā aphū̄hō̄ htǐghāphû nākhǐ tarō̄hǒdǒi èpû doāni, èbā îkhū̄îǎ lǒthū̄lǒthò sǔlěphû tahō̄dědō epûèkha nu toō èbā akǔrû tathîghuthîjǎ wa ta magē̄makǔ dǒ maplō̄mahtǔ rû taphîtama.

V Glòdṻ

Ghāmôgô Fedral Htĭghāplō̃pû Tamālò

Tamahō̃ Fedral Htĭghāplō̃pû Tamālò

28. Tabāmahō̃ Fedral htĭghāplō̃pû tamālò è ō ô Hlṻtaw èblṻ ècudĕkṻ. Hlṻtaw èblṻ hanu toō mē̃ ha hŏ arṻhō̃ wa tasṻmē̃ bă 2020 dē nu. Ènārûkhō̃ mē̃ èāplō̃maplō̃ klĭphû tathāphā taŭipē̃i èpû haō nu toō.

29. Dē 2020 tasṻmē̃ èkhī ènī̃bā taārṻ wa Hlṻtaw èblṻ dokē̃u èlē̃khō̃ “Federal Democracy talō̃glò” dō̃ èthòjū āplō̃maplō̃ hŏ. Èthòtē̃ āplō̃maplō̃ tathāphā taŭipē̃i ha klĭphûèpû nu haō dō̃ ènāmē̃ ènī̃bā taārṻ wa htĭghāplō̃pû Hlṻtaw nākhĭ prahō̃blṻ Commitee(CRPH) èpû.

30. Htĭghāplō̃pû Hlṻtaw nākhĭ prahō̃blṻ Committee(CRPH) numē̃, èbāsèwa tamalō̃glò ghāmôgô Fedral htĭghāplō̃pû tamālò nākhĭ nu. Èbāma nī̃dṻ wa Fedral Democracy talō̃glò ètanāthunāla, ètathòjū dō̃ taphîtama èkrŏ toō. Mathakanu ècă, sṻlē̃ mathaka hŏcô lûgûmagû kèhō̃nu, èlôbā tamālò èsi toō mē̃ mahō̃ thō̃dō̃ ètromo.

31. Hŏ mahō̃ tamālò ènākhĭ nu, thaka Federal Democracy talō̃glò ō ètĕnu, htĭghāplō̃pû Hlṻtaw prahō̃blṻ èpû(CRPH) nu èbā arèhō̃rèlò tamālò ètathojū dō̃ èlôbā numē̃, èbē̃nu haōmē̃ lalòte haōmē̃ bē̃bē̃hō̃thă thaka èlôbā numē̃ èdādā.

32. Thaka talō̃glò hajô tabā ō ètĕnu, hŏbā ma nācē̃ taŭipē̃i htĭghā èklèèklō̃ dō̃ taphîtama èdṻdŏlŏ toō numē̃ hŏbā ka Hlṻtaw ètalòteplō̃dṻ.

33. Alē̃thă lô tamālò ha è aghoalè masōrē̃bē̃tho htĭphûghāphû nu toō wa tamālò ha èrō̃hō̃dō̃i htĭphûghāphû ètabānī̃bā wa tanī̃dṻnī̃ghè dō̃ taāghatamaghata toō nu.

VI Glòdū̂

Ghāmôgô Taŭipē̂i Htĭghā

Ghāmôgô htĭghāplō̂pû taŭipē̂i

34. Hŏ mahō̂ ghāmôgô taŭipē̂i nākhĭ èrikŭ̂ bā aphū̂hō̂ sŭlē̂ tanī̂dŭ̂nī̂ghè cŏjā.

35. Htĭghāplō̂pû Hlŭ̂taw nākhĭ prahō̂blū̂ èpû dŏ̂ sŭlē̂tanī̂dŭ̂nī̂ghè taprûjō council bā lòdolòsō̂ lòtilòse rīrû dokē̂u aphū̂ hō̂ ghāmôgô tanī̂dŭ̂nī̂ghè cŏjā èpû.

36. Htĭghā khū̂dū̂ dŏ̂ htĭghākhū̂dū̂la mē̂ htĭghāphûli thăghāla èblū̂ dŏ̂ èbā ŏ̂lòălòblū̂ htĭghā.

37. Htĭghāplō̂pû cŏjā khū̂dū̂ mē̂ èbā ma ghāmôgô tanī̂dŭ̂nī̂ghè cŏjā èkhū̂dū̂.

38. Htĭghāplō̂pû cŏjā khū̂dū̂ dŏ̂ htĭghā plō̂pû cŏjā èpû mē̂ èbā ŏ̂lòălòblū̂ Hlŭ̂taw talòteplō̂dū̂.

39. Ghāmôgô tanī̂dŭ̂nī̂ghè cŏjā èpû mē̂ hŏbā aphū̂hō̂ wa pra hojô toō:

(a) Htĭghākhū̂dū̂ (နိုင်ငံတော်သမတ)

(b) Taprū̂jō èdū̂ (နိုင်ငံတော်အတိုင်ပင်ခံပုဂိုလ်)

(c) Htĭghā khū̂dū̂ la(1) (ဒုသမတ)

(d) Htĭghā khū̂dū̂ la(2) (ဒုသမတ-၂)

(e) Cŏjā khū̂dū̂ (ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးချုပ်)

(f) Taphîtama khū̂dū̂ dŏ̂ khū̂dū̂ la toō (ဒုတိယဝန်ကြီးများ)

(g) Htĭghā tamālò khū̂dū̂ (ဥပဒေချုပ်)

(h) Htĭghā ta arèteta khū̂dū̂ (စာရင်းစစ်ချုပ်)

40. Federal Democracy ètalō̂glò èkŭ̂ ha taŭipē̂i htĭghā èklè èklō̂ dŏ̂ ètŏma thakatènu, htĭghā taprū̂jō èkhū̂dū̂ bāîkhū̂îă dŏ̂ maihŭ sŭlē̂ tanī̂dŭ̂nī̂ghè cŏjā.

41. Htĭghā taprũ̄jō èkhũ̄dũ̄ ètaphîtama èdēèlă mẽ̄ tèbāghata ghã̄môgô cŏjā èdēèlă.

42. Talȭglòdũ̄ èta nāthunāla, ètathòjū dǒ̌ ghāmôgô cŏjā ètanāthunāla dǒ̌ taphîtama ō ètĕnu cŏjākhũ̄dũ̄ bā kaplȭ sŭlẽ̌tanĩ̄dũ̌nĩ̄ghè taprũ̄jō council dǒ̌ lòdolòsȭ lȭglòrû wa taphîtama. Htǒ̌ dokẽ̄u îlò tama mathaka ètŏ wa takẽ̄ihtĭghā èpû mèri, pragȭprablò wa tama toō mèri, pra tarara mèri thaka hŏtŏ îlònu.

43. Ghāmôgô tanĩ̄dũ̌nĩ̄ghè cŏjā mẽ̄ èbā ma talòteplȭ wa sŭlẽ̌ tanĩ̄dũ̌nĩ̄ghè taprũ̄jō council dokèu èbā htôhȭ htĭghāplȭpû ghāmôgô taŭipẽ̄i htĭghā èta ādōāghẽ̄nè (စီမံချက်).

44. Htĭghāphûli ètalòteplȭdũ̄ lẽ̌khȭ htǒ̌ taphîtama tagāgā nākhĭ, thaka sŭlẽ̌ tanĩ̄dũ̌nĩ̄ghè taprũ̄jō council ètanāthunāla ō, dǒ̌ ghāmôgô tanĩ̄dũ̌nĩ̄ghè cŏjā ètaphîtama bā ma toō nu, taphîtama khũ̄dũ̄ taglò dǒ̌ taglò bā lòdolòsȭ nĩ̄dũ̌rû. Ô talòdolòsȭ èkũ̌ Htũ̌taw èblũ̄ toō, sŭlẽ̌ ma tahȭdĕlō toō, takẽ̄ipẽ̄i htĭghā party toō, dǒ̌ dõ̌mȭdõ̌phă dũ̄prā toō bā pagûlô.

45. Htĭghākhũ̄dũ̄ bā ōkŏ mahȭ mẽ̄ htĭghākhũ̄dũ̄ la(1) bā mablũ̄ ètama. Htĭghākhũ̄dũ̄la(1) bā ōkŏ haō mẽ̄ htĭghākũ̄dũ̄ la(2) bā mablũ̄ ètama.

VII Glòdǖ

Tacirō̃ Tamǒ̃ ô Ghāmôgô

46. Tacirō̃ tamǒ̃takhǒ̃ ô ghāmôgô cǒjā ècuděkǚ nu, htĭghā ha è ō ū̃nā htǒ̃ ô sŭlě̃phûli tahō̃děd̄ō èpûèkha èghākǚ toō numē̃, èbā cirō̃ tamǒ̃ thaka èlāklǒ lāma htǒ̃ nu.

47. Ghāmôgô cǒjā ètacîrō̃ tamǒ̃takhǒ̃ ètanī̃bā numē̃, èbā ō ô dǒ̃phûghāphû tacirō̃ tamǒ̃ jû ō, ha sŭlě̃ tanī̃dǚnī̃ghè cǒjā macèmaglô htǒ̃nu ècuděkǚ dǒ̃ tacirō̃ tamǒ̃ jû ha sŭlě̃tahō̃dědō èpû toō aphū̃hō̃ ô èghākǚ nu toō. Tacirō̃ tamǒ̃ jû hanu toōmē̃ èbā cirō̃ tamǒ̃ ô taōlǚōlò dǒ̃ tanī̃bā ghata èbāsèwa htĭghāphûli kǚtara nākhĭ nu.

48. Ô ghāmō̃dū̃ Fedral Unit èkǚ, tamǒ̃takhǒ̃ ha lôghikhǒghā lě̃khō̃ haō bā ōhō̃ doāni mathaka hǒcô malō̃glò ô tatētamò èkǚnu, sŭlě̃ tanī̃dǚnī̃ghè taprū̃jō council bā aphū̃hō̃ èpû wa pracirō̃ tamǒ̃takhǒ̃ toō dǒ̃ èbā lòdolòsō̃ rû ô tatētamò èkǚ dǒ̃ bā malō̃glò nī̃ hǒ tamǒ̃.

49. Ghāmō̃dū̃ Federal cǒjā dǒ̃ ghāmō̃dū̃ Fedral Unit cǒjā èpra cirō̃ tamǒ̃ ha èpāgû Fedral htĭghāplō̃pû numē̃, èbā cirō̃ tamǒ̃ ô taōlǚōlò èkǚ dǒ̃ èbākhō̃i ètama ètabāma. Èba lûgûmagû htĭghāphûli ètabānī̃bā dǒ̃ bā cirō̃ tamǒ̃ ô sŭlě̃phûli èlaklǒ ō ètěnu.

50. Takētaplā nakhĭ mèri, tathòjū ātû ǒkhū̃ ècă mèri, hanu toō èkhū̃ècă haō doāni pracîrō̃ tamǒ̃ toō nākhĭ hǒbā mamǒ̃makhō̃thă thèdè nā rûkhǒ̃ haō.

51. Ghāmôgô èkǚ tacirō̃ tamǒ̃ jû taglòglò ètamalō̃glò mē̃ èbā madǚthū̃dǚthò bā tèrè lo, tèrè kha dǒ̃ taŭipē̃i htĭghā ètaphîtama.

VIII Glòdȗ̄

Ghāmȭdȗ̄/Federal Unit ètaŭipē̄i, Tamālò dǒ̄ Tacirō̄ tamǒ̄

52. Hǒbā kē̄ ta aphȗ̄hō̄ Fedral ètalō̄glò hajô dǒ̄ bā mahō̄ kē̄sô ghāmȭdȗ̄, Fedral Unit nākhǐ tamālò, taŭipē̄i dǒ̄ tacirō̄ tamǒ̄ èpûèkha toō, htǐ èlôbā nu.

53. Ô htǐghāplȭpû dǒ̄ ghāmȭdȗ̄, Fedral Unit èmogô nu, tamālò, taŭipē̄i dǒ̄ tacirō̄ tamǒ̄ èrièkě̄ nākhǐ, bā lodolòsō̄ sūrû wa sǔlě̄ tanī̂dǚnī̂ghè taprȗ̄jō council dǒ̄ aphûhō̄ talō̄glò èbāsèwa taphîtama hanu toō.

IX Glòdū̃

Taprō̃ū̃nā Ghāmôgô nākhĭ Ta Ādō Aghē̃nè

54. Tauipē̃i èmôgô èkhīnu, bā aphū̃hō̃ prama taphîtama èpû èbāsèwa ghāmôgô taŭipē̃i htĭghā nākhĭ tamālò côhtŭ̃hō̃ nu dǒ̃ bā îlò ètama, mathaka ècô mahō̃ tamālò nu.

55. Mahō̃htǒ̃ ghāmôgô taŭipē̃i htĭghā tamālò doāni bā macèmaglô rīwa sŭlě̃ tanī̃dǔ̃ nī̃ghè taprū̃jō council dokèu dīlihō̃ nō ô htĭghāphûli talòteplō̃dū̃.

56. Ghālôgô satûlû htǒ̃ doāni pra èpûèkha kŭ̃tagā tanī̃dǔ̃nī̃ghè cǒjā (transitional National Unity Government) TNUG hanumē̃ sŭlě̃ tanī̃dǔ̃nī̃ghè taprū̃jō council bā āihŭ maihŭ hǒ.

57. Bănŭ, ghāmôgô tanī̃dǔ̃nī̃ghè cǒjā nu, mathaka talō̃glò ètě èbā lalònī̃ taālē̃hō̃ ghāmôgô tanī̃dǔ̃nī̃ghè cǒjā ètaphlŭtathere dǒ̃ taphîtama.

58. Thaka hǒ khèlò htǒ̃ ô (56) dǒ̃ (57) nu, hǒ mabā̃hō̃ htǒ̃ takŭ̃tagā ô htĭghāphûli talòteplō̃dū̃ kŭ̃ doāni hǒ mabījahtǒ̃ Federal Democracy talō̃glò II glò taglò ha èbāsèwa ghāmôgô taŭipē̃i tamālò ètaādōāghē̃nè nu, sŭlě̃ tanī̃dǔ̃nī̃ghè taprū̃jō council bā nathîjăi lĭ̃hō̃phlǒhō̃ ô hǒ kŭ̃tara ètromo.

X Glòdū̂

Taprō̆rûthă Talō̆glò ècè

59. Htĭghā ètaālē̆hō̆ wa tadū̂hō̆lē̆hō̆ ècoklîcojă bā ō doāni hŏbā arèhō̆rèlòthă talō̆glò ècè. Èlôbā hŏprō̆rûthă, hŏbē̆nu dotī, hŏlalòteja bā ō tagāgā numē̆, sŭlē̌ tanī̆dū̌nī̆ghè taprū̂jō council bā rehō̆ rèlò, lòdolòsō̆sû dǒ matŏmarûthă, thaka tamālò ō ètĕnu.

XI Glòdū̃

Tamālò Èkîèkû Toō

60. Federal Democracy talō̃glò II glò taglò ènièthă bā ghutūja bă hŏmahō̃htŏ̃ taālẽhō̃ èmôgô ètamālò ètaādō āghẽnè ècè htŏ̃ èkhī nu.

61. 2021 dē February Lă(1)thă ha tathāphā taŭipẽi èni cŏ̃tō̃ khō̃nō̃hŏ̃ klĭphû cŏjā mahō̃ tamālò, talō̃glò, taphîtama klèklŏ̃ tamālò dŏ̃ tamālò èkhŏra kŭ̃ tamō̃ mẽ bŏbā lalòtejalô bănu.

62. Bă hŏ macèmaglô hŏ Federal Democracy talō̃glò haō èkhī, htĭghāplō̃pû Hlŭ̃taw èblū̃ committee (CRPH) ètamālò, talō̃glò dŏ̃ tamālò èkhŏra toō mẽ èbā tŏbā tara doāni anāi ha èmahō̃ rûkhŏ̃ nu ètŏbā wa sŭlẽ tanī̃dŭ̃nī̃ghè taprū̃jō council ètamālò haō doāni èbā lòdolòsō̃ thărû dŏ̃ èlôbā toō mẽ prō̃rû dŏ̃ anāithă èdālô.

63. Hŏma taphîtama èbāsèwa talō̃glò hajô tabā nākhĭ, ètaphîtama èklèklŏ̃, ètathòjū, tanāthunāla èkŭ̃nu, èbālôbā môpĕ wa hŏ bẽnuthă taritakẽ èthă mèri, ètŏ lalòteja toō mèri, doāni bādo bāsō̃ wa prapûkha ha sŭlẽ tanī̃dŭ̃nī̃ghè taprū̃jō council aphū̃hō̃ nu toō dŏ̃ phî ètalō̃glò dokẽu dīlihō̃ ô htĭghāphûli talòteplō̃dū̃kŭ̃ dŏ̃ macèmaglô.

64. Pra èpûèkha kŭ̃tamō̃ ha èpā ô sŭlẽ tanī̃dŭ̃nī̃ghè taprū̃jō council èpû kănu toō mẽ kẽnā htĭghā tanī̃dŭ̃nī̃ghè taprū̃jō council ètahtūlòmālò.

XII Glòdū̂

Tamahǒ̄ Federal Democracy Htǐghāplǒ̄pû èta ǒ̄lòălò (Ta amǒ̌khǒ̄i)

Sŭlě̄ tanī̂dǔ̂nī̂ghè taprū̂jō council ètaphîtama, ghāmôgô cǒjā ètaphîtama, ô ghāmôgô èkǔ̌ èbāsèwa tamālò toō, tacirǒ̄ tamǒ̌takhǒ̌ toō, èta thòjū, ètanāthunāla, eta èbuèrě èleèbri, taǔipē̆i èklè èklǒ̌ ha hǒ khèlò ô talǒ̄glò èdō èrikǔ̌ tadō mèri, taāplǒ̂maplǒ̄, tamagē̆makǔ̌rû dǒ̌ tanī̂dǔ̌nī̂ghè htôkhū̂htôă plǒ̄rû ha hǒ khèlò ô talǒ̄glò èdō (II) dō tadō kǔ̂ mèri hǒ lò ǒ̄lòălò htǐ̌ ô tathǒ̄pǒ̌(ratify) èkǔ̌ hajô nu.

Mathaka hǒlò ǒ̄lòălò htǒ̌rû ô talǒ̄glò cèkǔ̌ hajô nu, èbāsèwa htǐghā nākhǐ, taǔipē̆i, tadū̂hǒ̄lē̆hǒ̄, tamagē̆makǔ̌ htǐghāphûli, ta ākhǒmě makhǒmò htǐghākhlǒ̌, tabītagla dǒ̌ tarǒ̄hǒ̄dǒ̌i dǒ̌ taphîtama kǔ̂tagā nu, hǒbā ma wa Federal htǐghāplǒ̄pû dǒ̌ htǐghāphûli ghûsǒ̄ghûnā kǔ̂tara ètadū̂hǒ̄lē̆hǒ̄ nākhǐ, pabā ǒ̄lòălò mǒ̌khǒ̄i lô thaka nu.